

2021

Mokslo ir inovacijų pareigūnų
tinklo sukūrimo Lietuvoje
alternatyvos ir įgyvendinimo
sėkmės prielaidos

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos užsakymu, STRATA atliko tyrimą, kuris leido parengti Lietuvos kontekstui tinkamas mokslo ir inovacijų pareigūnų bei jų tinklo modelių alternatyvas bei identifikuoti jų įgyvendinimo sėkmės prielaidas. Šioje tyrimo ataskaitoje pateikiamos galimos mokslo patarėjų modelių alternatyvos ir išsamiau pristatomas Lietuvai siūlomas mokslo ir inovacijų pareigūnų ir jų tinklo modelis. Ataskaitoje pristatomos galimos tokių pareigūnų bei jų tinklo funkcijos, galimi tinklo sąveikų modeliai; reikalavimai galimiems kandidatams, identifikuojamas galimas ministerijų ir LRVK poreikis tokių pozicijų steigimui; išskiriamos sėkmės prielaidos veiksmingam pasirinkto mokslo ir inovacijų pareigūnų modelio veikimui Lietuvoje bei pateikiami siūlymai dėl projekto įgyvendinimo etapų ir veiklų įgyvendinimo alternatyvų.

Tyrimui vadovavo:

Kristina Masevičiūtė

Tyrimą atliko:

Gintarė Januševskaitė

Dėkojame:

Už pagalbą atliekant ir analizuojant pokalbius su suinteresuotų šalių atstovais dėkojame kolegei – dr. Rasai Pranskevičiūtei-Amoson; už pagalbą parengiant pokalbių medžiagą analizei kolegoms – Vilmai Jėčkaitei, Danguolei Kiznieni, Vitalijui Klincevičiui, Beatričei Leiputei, Justinui Mickui, Indrei Pusevaitei ir Viktorui Urbiui.

Parengta vykdant projektą „Įrodymais grįsto valdymo kompetencijų centro įkūrimas“ (Nr.10.1.1-ESFA-V-912-01-0025)

Pasiūlymus, pastabas, komentarus prašome siųsti info@strata.gov.lt

Turinys

Santrumpos	2
1. Įvadas	3
2. Tyrimo metodologija	5
3. Analizės rezultatai	7
3.1. Mokslo, inovacijų patarėjų veikimo modeliai užsienio šalyse	7
3.1.1. Mokslo ir inovacijų pareigūnai ministerijose, LRVK	10
3.1.2. Galimos MIP tinklo pagrindinės funkcijos ir sąveikų modeliai	12
3.1.3. Galimi reikalavimai MIP pareigas užimantiems asmenims	14
3.1.4. MIP įdarbinimas ministerijose, LRVK	15
3.2. Siūlymai dėl MIP projekto įgyvendinimo etapų ir veiklų įgyvendinimo alternatyvų	18
Išvados ir rekomendacijos	20
Priedai	21
Mokslo patarėjai užsienio šalyse	22
MIP poreikis LRV institucijose	32

Santrumpos

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

EMTE – Europos mokslinių tyrimų erdvė

ES – Europos Sąjunga

MIP – Mokslo ir inovacijų pareigūnai

MTEP – Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra

MTEPI – Moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra ir inovacijos

MTI – Moksliniai tyrimai ir inovacijos

MSI – Mokslo ir studijų institucijos

LR – Lietuvos Respublika

LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybė

LRVK – Lietuvos Respublikos Vyriausybės Kanceliarija

LR ministerijų pavadinimų santrumpos:

AM – Aplinkos ministerija

EM – Energetikos ministerija

EIM – Ekonomikos ir inovacijų ministerija

FM – Finansų ministerija

KAM – Krašto apsaugos ministerija

KM – Kultūros ministerija

SADM – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

SM – Susisiekimo ministerija

SAM – Sveikatos apsaugos ministerija

ŠMSM – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (nuo 1994 iki 2019 ŠMM – Švietimo ir mokslo ministerija)

TM – Teisingumo ministerija

URM – Užsienio reikalų ministerija

VRM – Vidaus reikalų ministerija

ŽŪM – Žemės ūkio ministerija

1. Įvadas

Globalių iššūkių, susijusių su klimatu, energetika, sveikata, visuomenės saugumu ir kt. sritimis, identifikavimas bei sprendimų paieška neretai reikalauja veiksmingesnio skirtingų mokslo, politikos, verslo, pilietinės visuomenės ir kt. atstovų įsitraukimo. COVID-19 pandemija, paveikusi ne tik valstybių sveikatos sistemas, bet ir nusistovėjusias kasdienes ekonomines, socialines, kultūrinės ir kt. praktikas dar labiau išryškino mokslinių tyrimų ir inovacijų (toliau – MTI) svarbą ieškant veiksmingų tokio pobūdžio iššūkių sprendimų, grindžiant viešosios politikos pasirinkimus, kovojant su dezinformacija ir pan. Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėms narėms siekiant sėkmingo ekonomikos atsigavimo po šios pandemijos ir jos suvaldymui skirtų prevencinių priemonių padarinių, parengta laikinoji priemonė „Next Generation EU“. Šia priemone siekiama skatinti ES valstybes nares pertvarkyti savo ekonomiką (ypač daug dėmesio skiriant žaliajai ir skaitmeninei pertvarkoms), sukurti daugiau galimybių ir darbo vietų¹.

Suprantant MTI srities svarbą skatinant Europos ekonomikos atsigavimą, dalis priemonės lėšų bus skiriama ir kaip papildomos investicijos MTI srities iniciatyvoms įgyvendinamoms per bendrąją mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Europos Horizontas“². Pastarosios programos tikslas – užtikrinti ES investicijų į MTI mokslinį, technologinį, ekonominį ir socialinį poveikį, kad būtų sustiprinta ES mokslinė ir technologinė bazė ir padidintas jos konkurencingumas visose valstybėse narėse, įskaitant pramonę; įgyvendinti ES strateginius prioritetus, tikslus ir politiką, prisidėti sprendžiant pasaulinius iššūkius, įgyvendinti Darnaus vystymosi tikslus, stiprinti Europos mokslinių tyrimų erdvę (toliau – EMTE)².

Siekiant tinkamai panaudoti skiriamas lėšas per „Next Generation EU“ priemonę, Lietuva, kaip ir kitos ES valstybės narės, parengė nacionalinį planą („Naujos kartos Lietuva“³). Pagal šią priemonę Lietuvai numatyta 2,225 mlrd. Eur dotacijoms ir iki 3 mlrd. Eur paskoloms. Rengiant šį nacionalinį planą atsižvelgta į bendruosius ES prioritetus, Europos Tarybos rekomendacijas Lietuvai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) 2021–2030 m. programą, Nacionalinį pažangos planą. Siekiant užtvirtinti MTI svarbą viena iš 7-ių nacionalinių investicinių krypčių šiame plane yra orientuota būtent į MTI srities reformas⁴. Komponentu „Aukštasis mokslas, nuosekli mokslo ir inovacijų skatinimo sistema ir aukštos pridėtinės vertės verslas“ „Naujos kartos Lietuvos“ plane numatoma įgyvendinti priemones prisidedančias prie tyrėjų karjeros patrauklumo didinimo ir EMTE ir inovacijų tikslų įgyvendinimo³.

Siekiant palengvinti užsibrėžtų tikslų ir įgyvendinamų reformų MTI srityje sklandumą viena iš numatytų priemonių – mokslo pareigūnų, dirbančių ministerijose ir LR Vyriausybės kanceliarijoje (toliau – LRVK), pareigybių steigimas. Tikimasi, kad šie pareigūnai galėtų prisidėti stiprinant mokslo-verslo-valdžios institucijų bendradarbiavimą, skatinant Lietuvos mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų (toliau – MTEPI) tarptautiškumą, didinant mokslu grįstų sprendimų priėmimo kultūrą viešajame sektoriuje ir pan.³

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) užsakyму, STRATA atliko tyrimą, kuris leido parengti Lietuvos kontekstui tinkamas mokslo ir inovacijų pareigūnų (toliau – MIP)⁵ bei jų tinklo modelių alternatyvas bei identifikuoti jų įgyvendinimo sėkmės prielaidas.

Šioje tyrimo ataskaitoje pateikiamos galimos mokslo patarėjų modelių alternatyvos ir išsamiau pristatomas Lietuvai siūlomas mokslo ir inovacijų pareigūnų ir jų tinklo modelis. Ataskaitoje pristatomos galimos MIP, įdarbinamų ministerijose, LRVK funkcijos, MIP tinklo funkcijos ir galimi sąveikų modeliai; reikalavimai galimiems kandidatams, identifikuojamas galimas ministerijų ir LRVK poreikis tokių pozicijų steigimui; išskiriamos sėkmės prielaidos

1 EK. Europos ekonomikos gaivinimo planas. Prieiga internetu: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_lt#next-generation-eu

2 EK. Horizon Europe. Prieiga internetu: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

3 Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas „Naujos kartos Lietuva“ (2021). Prieiga internetu: <https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/Naujos%20kartos%20Lietuva%20planas.pdf>

4 LR Finansų ministerija. Naujos kartos Lietuva. Prieiga internetu: <https://finmin.lrv.lt/lt/es-ir-kitos-investicijos/naujos-kartos-lietuva>

5 Plane „Naujos kartos Lietuva“ naudojama sąvoka „mokslo pareigūnas“, tačiau formuojant tyrimo koncepciją, galimas tokių pareigūnų funkcijas, tikslines grupes su kuriomis galėtų bendradarbiauti šie pareigūnai, buvo nuspręsta vartoti „mokslo ir inovacijų pareigūno“ sąvoką. Taip pat svarstyti šios pareigybės pavadinimas – „MTEP pareigūnas“. Sprendimas dėl pareigybės pavadinimo turėtų būti priimtas nusprendus dėl pagrindinių tokio pareigūno funkcijų paketo. Ataskaitoje vartojama pirminė tyrimo užsakyme naudota „mokslo ir inovacijų (MIP) pareigūno“ sąvoka.

veiksmingam pasirinkto MIP modelio veikimui Lietuvoje bei pateikiami siūlymai dėl MIP projekto įgyvendinimo etapų ir veiklų įgyvendinimo alternatyvų.

Įgyvendinant tyrimą taikyta kokybinė metodologija, leidusi identifikuoti užsienio šalių taikomas praktikas steigiant mokslo patarėjų pareigybes vyriausybės ar ministerijų lygiu bei atliekant nacionalinių ministerijų funkcijų peržiūrą, identifikuojant jų galimą poreikį MIP. Atlikta dokumentų analizė bei pusiau struktūruoti interviu su ministerijų ir LRVK atstovais bei nestruktūruotas interviu su Estijos mokslo tarybos, įgyvendinančios panašią priemonę koordinatorė.

2. Tyrimo metodologija

Tyrimas atliktas vykdant projektą „Įrodymais grįsto valdymo kompetencijų centro įkūrimas“ (Nr.10.1.1-ESFA-V-912-01-0025).

Objektas: Mokslo ir inovacijų pareigūnų ir jų tinklo įgyvendinimo alternatyvos Lietuvoje.

Tikslas: Parengti Lietuvos kontekstui tinkamas mokslo ir inovacijų pareigūnų bei jų tinklo modelių alternatyvas bei identifikuoti jų įgyvendinimo sėkmės prielaidas.

Uždaviniai:

1. Parengti gerosios užsienio šalių praktikos, įsteigiant mokslo ir inovacijų pareigūnų (ir / ar jų tinklų) pozicijas, apžvalgą, išskiriant šių pareigūnų funkcijas, kompetencijas, užimamas pozicijas viešojo valdymo sistemoje, jų atrankos ir veiklos organizavimo principus ir kt.
2. Atsižvelgiant į išnagrinėtus veikiančius mokslo ir inovacijų pareigūnų modelius užsienio šalyse, atlikus interviu su ministerijų atstovais dėl jau atliekamų su MTEPI veikla susijusių funkcijų bei suorganizavus pokalbius su ministerijomis ir LRVK dėl būsimų pareigūnų funkcijų ir rolių, pateikti alternatyvius ir pritaikytus Lietuvos kontekstui mokslo ir inovacijų pareigūnų bei jų tinklo modelius bei identifikuoti jų įgyvendinimo sėkmės prielaidas.

Laukiami rezultatai:

1. Pateiktos užsienio šalių praktikos dėl mokslo pareigūnų;
2. Įvertintas ministerijų poreikis ir naudojimas MTEPI priemonėmis ir rezultatais;
3. Pateikti pasiūlymai dėl mokslo ir inovacijų pareigūnų Lietuvoje funkcijų, kompetencijų priemonės įgyvendinimo aspektų;
4. Įvardintos projekto įgyvendinimo sėkmės prielaidos.

Įrodymais grįsto valdymo priemonė – **funkcijų peržiūra**.

Funkcijų peržiūros, MIP tyrimo atveju, **tikslas** – nustatyti ministerijų ir LRVK vykdomas funkcijas, susijusias su MTEPI srities klausimų kuravimu institucijoje (pvz., *institucijos MTEPI užsakymų formavimas ir (ar) koordinavimas ir (ar) gautų rezultatų taikymo užtikrinimas institucijos sprendimų formavimo, priėmimo, įgyvendinimo procesuose; užsakytų MTEPI rezultatų sklaida; MTEP grįstų patarimų teikimas ir (ar) jų kokybės užtikrinimas; bendradarbiavimo / dialogo su mokslo ir studijų institucijomis (toliau – MSI), MTEPI imliomis įmonėmis ir kt. palaikymas; atstovavimas ir bendradarbiavimo ryšių plėtra MTEPI srityje užsienyje ir pan.*).

Funkcijų peržiūra siekiama nustatyti sėkmės prielaidas planuojamam sukurti mokslo ir inovacijų pareigūnų tinklo modeliui Lietuvoje.

Tyrimas leido identifikuoti ar MIP pozicijų kūrimas šakinėse ministerijose ir LRVK sukurtų perteklines, besidubliuojančias ar papildytų trūkstamas su MTEPI sritimi susijusias funkcijas šiose institucijose bei pasiūlyti tinkamiausią MIP pozicijų steigimo ministerijose modelį.

Duomenų rinkimo ir analizės metodai:

1. Užsienio atveju, kur įsteigtos mokslo patarėjų pozicijos ar / ir veikia mokslo patarėjų vyriausybėje tinklas, analizei taikyta:

- **Dokumentų analizė:** nagrinėti nacionaliniai ir užsienio šalių teisės aktai, priemonių aprašymai, strateginiai dokumentai, veiklos ataskaitos, gairės ir kt. dokumentai leidžiantys identifikuoti mokslo patarėjų funkcijas, reikalavimus pozicijoms užimti ir pan.
- **Nestruktūruotas interviu:** atliktas 1 interviu su Estijos RITA programos koordinatore.

2. Funkcijų, susijusių su MTI sritimi, kurias vykdo šakinės ministerijos ir LRVK peržiūrai taikyta:

- **Dokumentų analizė:** nagrinėti teisės aktai, strateginiai dokumentai, ministerijų struktūra ir kt. oficialūs informacijos šaltiniai leidžiantys identifikuoti ministerijų ir LRVK įgyvendinamas funkcijas, vidinę struktūrą ir kt.
- **Pusiau struktūruoti pokalbiai:** atlikta 14 pokalbių su 13-os ministerijų ir LRVK atstovais teiraujantis apie MIP poreikį ir tokios pozicijos steigimo privalumus ir galimus iššūkius:

Pokalbiai atlikti įgyvendinant kitą STRATA tyrimą – „Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) užsakymo valstybės poreikiams sistemos peržiūra“. Atliekant interviu su ministerijų ir LRVK atstovais, šalia kitų minėtam tyrimui aktualių klausimų, buvo pateiktas klausimas: „Kaip Jūs manote, ar ministerijai būtų naudinga turėti žmogų, kurio funkcijos būtų tiesiogiai susijusios su ministerijos MTEP poreikių koordinavimu (užsakymų planavimu, rezultatų panaudojimo užtikrinimu ir pan.)?“ Atsakydami į klausimą pokalbių dalyviai dalinosi savo įžvalgomis apie tokios pareigybės steigimo poreikį atstovaujamoje institucijoje, išskyrė galimus tokios pozicijos steigimo privalumus ir trūkumus. Pastebėtina, kad pokalbiuose dėmesys buvo skirtas tik MTEP klausimų, MTEP užsakymų koordinavimui institucijos viduje. Klausimai dėl galimų kitų MIP funkcijų (pvz., atstovavimas tarptautiniame kontekste MTEP klausimais) nebuvo plėtoti pokalbių metu.

Tyrimo įgyvendinimo laikotarpis: 2021 birželis–rugsėjis.

3. Analizės rezultatai

3.1. Mokslo, inovacijų patarėjų veikimo modeliai užsienio šalyse

Remiantis užsienio šalių atvejų apžvalga matyti, jog galimi keli skirtingi mokslo patarėjų modeliai: gali būti steigiama vyriausiojo mokslo patarėjo pareigybė, kuris gali dirbti vienas arba turėti jam talkinantį biurą ar mokslo patarėjų, dirbančių kituose vyriausybės struktūrose (ministerijose / departamentuose) grupę; taip pat esama atvejų, kur nėra įsteigtos vienos vyriausiojo mokslo patarėjo pareigybės, tačiau šakinėse ministerijose dirba po vieną, ar kelis mokslo patarėjus. Analizuotoms šalims būdingi atvejai trumpai aprašyti 1 lentelė.

1 lentelė. Mokslo patarėjų modeliai užsienio šalyse

Mokslo patarėjų modelis	Šalis	Apibūdinimas
1 vyriausiasis mokslinis patarėjas	Airija ⁶	1 Vyriausiasis mokslo patarėjas vyriausybėje, kuris tuo pačiu yra ir Airijos mokslo fondo generalinis direktorius
1 vyriausiasis mokslinis patarėjas ir kartu su juo dirbantis biuras	Kanada ⁷	1 Vyriausiasis ministro pirmininko mokslo patarėjas, turintis savo biurą
	Naujoji Zelandija ⁸	1 Vyriausiasis ministro pirmininko mokslo patarėjas, turintis savo biurą
	Australija ⁹	1 Vyriausiasis mokslininkas vyriausybėje turintis savo biurą
	Indija ¹⁰	1 Vyriausiasis mokslo patarėjas vyriausybėje turintis savo biurą
1 vyriausiasis mokslinis patarėjas ir atskiri ministerijų / departamentų patarėjai	Jungtinė Karalystė ¹¹	1 Vyriausiasis mokslo patarėjas vyriausybėje Mokslo patarėjai: 15 departamentuose; 8 kitose valstybės institucijose; 1 vyriausiasis pasiuntinys mokslo tarptautiškumo klausimais
	Naujoji Zelandija	Vyriausiais mokslinis patarėjas bendradarbiauja su vyriausiųjų mokslo patarėjų forumu (19 narių)
Tik moksliniai patarėjai (ir jų tinklas)	Estija ¹²	14 mokslo patarėjų dirbančių ministerijose ir 1 Vyriausybės kanceliarijoje
	Izraelis ¹³	14 ministerijų veikia po biurą ar atstovą (+mokslo patarėjų forumas)

Rengė: STRATA

Taip pat esama atvejų, kur veikia mokslo patarėjų tinklai (pvz. Europos Komisija) ar mokslo tarybos, teikiančios patarimus vyriausybėms (pvz. Nyderlandai), aktyviai veikia bendradarbiavimo ryšiai su MSI (pvz. Šveicarijoje, Norvegijoje) (žr 2 lentelė).

2 lentelė. Kiti galimi mokslu grįstų patarimų teikimo modeliai

Patarimų teikimo modelis	Šalis / Institucija	Apibūdinimas
Taryba prie Vyriausybės ¹⁴	Nyderlandai	Vyriausybės politikos mokslo taryba. 5–11 asmenų Vyriausybės politikos mokslo taryba, kurioje taip pat veikia 28 asmenų biuras.
EK lygmens patarėjų tinklas ¹⁵	Europos Komisija	Mokslo patarėjų ir nacionalinių mokslo akademijų tinklas. 7 vyriausiųjų patarėjų tinklas, bendradarbiaujantis su SAPEA* nariais

6 Chief Scientific Adviser to the Government of Ireland. Prieiga internetu: <https://www.c-s.ie/>

7 Government of Canada: Chief Science Advisor. Prieiga internetu: <https://pm.gc.ca/en/news/backgrounders/2017/09/26/chief-science-advisor>

8 Office of the Prime Minister's Chief Science Advisor. Prieiga internetu: <https://www.pmcsa.ac.nz/> bei Chief Science Advisor Forum: <https://www.pmcsa.ac.nz/who-we-are/chief-science-advisor-forum/>

9 Australia's Chief Scientist. Prieiga internetu: <https://www.chiefscientist.gov.au/about/the-chief-scientist>

10 Office of the Principal Scientific Adviser to the Government of India. Prieiga internetu: <https://www.psa.gov.in/about-us>

11 Government Chief Scientific Adviser. Prieiga internetu: <https://www.gov.uk/government/people/patrick-vallance>; Government departments Chief Scientific Advisers. Prieiga internetu: <https://www.gov.uk/government/groups/chief-scientific-advisers>

12 Estonian Research Council. Scientific advisers at the Ministries and the Government Office. Prieiga internetu: <https://www.etag.ee/en/funding/programmes/rita/scientific-councillors-at-the-ministries-and-the-government-office-rita-3/>

13 Government Offices: Chief Scientists of Government Ministries. Prieiga internetu: <https://www.science.co.il/gov/Chief-scientists.php>; <https://www.science.co.il/gov/Science-policy.php>

14 The Netherlands Scientific Council for Government Policy (WRR). Prieiga internetu: <https://english.wrr.nl/about-us>

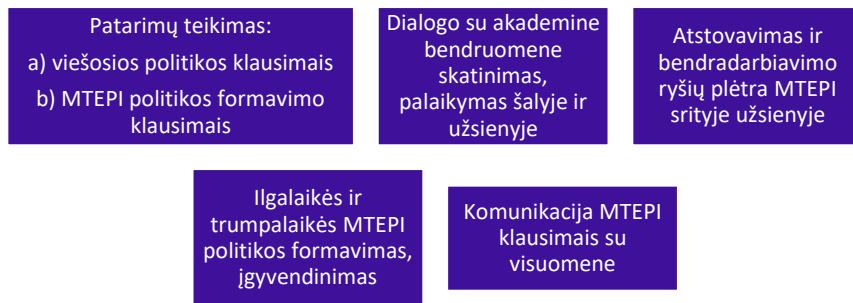
15 EK. Group of Chief Scientific Advisors. Prieiga internetu: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/scientific-support-eu-policies/group-chief-scientific-advisors_en

Bendradarbiavimas su MSI¹⁶	Norvegija	Nėra įsteigtos mokslo patarėjo(ų) pareigybės, tačiau intensyviai bendradarbiaujama su tyrimų institutais, universitetais ir kitomis institucijomis.
Mokslo akademijos patarimoji funkcija¹⁷	Šveicarija	Šveicarijos mokslų akademija turi mandatą teikti mokslu grįstus patarimus šalies vyriausybei bei esama įvairių organizacijų, kurių veikla orientuota į mokslo politiką.

Rengė: STRATA

Pagrindinėmis analizuotų atvejų mokslo patarėjų veiklos kryptimis galima būtų išskirti (1) patarimų teikimą. Vieni mokslo patarėjai teikia patarimus išskirtinai MTEPI politikos klausimais, kiti – yra platesnio pobūdžio, aprėpiantys visus viešosios politikos klausimus. (2) padėti institucijai nusistatyti strateginius prioritetus MTEPI srityje ar (3) atstovauti instituciją ir (4) palaikyti, skatinti dialogą su MTEPI bendruomene, (5) komunikuoti MTEPI klausimais su visuomene taip pat išskirtinos kaip svarbios veiklos kryptys.

1 pav. Pagrindinės mokslo patarėjų veiklos kryptys*

* - Patarėjų veiklos kryptių sąrašas atspindi patarėjų galimas įgyvendinti funkcijas nepriklausomai nuo šalies modelio.

Rengė: STRATA

Su mokslo patarėjų modelių, jų veiklos kryptių bei funkcijų apžvalga susipažinti galima priede „Mokslo patarėjai užsienio šalyse“.

Renkantis vieną iš modelių, kuris galėtų būti pritaikomas Lietuvoje, svarbu išskirti kiekvieno iš modelių galimus privalumus ir trūkumus. Jeigu pasirenkama struktūra tik su Vyriausioju mokslo patarėju, kuris gali būti išskirtas kaip vienas, arba veikiantis kartu su jam padedančiu biuru (pvz., kitais mokslininkais, ar administracinę pagalbą teikiančiais asmenimis), tokio modelio pritaikymo Lietuvoje privalumai ir trūkumai galėtų būti:

Privalumai	Trūkumai
Greita tarpusavio komunikacija – nėra tarpininkų tarp Vyriausybės ir Vyriausiojo mokslo patarėjo.	Patarimų kokybės užtikrinimo problema - vienas asmuo negali pateikti patarimų visais viešosios politikos klausimais.
Vyriausiasis mokslo patarėjas yra matomas ir atskaitingas už suteiktus patarimus.	Rizika, kad pateikti patarimai bus naudojami selektyviai, siekiant legitimuoti politinius sprendimus.
Galimybė koordinuoti ir vieno langelio principu atstovauti Vyriausybę ir šalį MTEPI klausimais nacionaliniu ir tarptautiniu mastu.	Vienam asmeniui gali būti sudėtinga atlikti daugiau nei kelias funkcijas, dėl to gali būti neatliepti kiti poreikiai arba funkcijos įgyvendinamos ne pilna apimtimi.
Galimybė iš vieno centro per darbo grupes įveikinti kitus aktyvius mokslininkus, ekspertus ar jų grupes siekiant apsvaistinti alternatyvius siūlomų sprendimų (patarimų) variantus.	Rizika, kad būtų dubliuojama MTI srities ministro funkcija reprezentuojant Vyriausybę / šalį nacionaliniu ir tarptautiniu mastu. MTI bendruomenės (ir visuomenės bendrai) nepasitikėjimas pozicija užimančio asmens nešališkumu, teikiamų patarimų skaidrumu. Rizika, kad bus nelengva rasti tinkamą kandidatą Vyr. patarėjo pozicijai užimti (pvz., nebus norinčių, reikės nuleisti kartelę kokiam nors reikalavimui, kas tik dar labiau galėtų sustiprinti suinteresuotų šalių nepasitikėjimą).

Rengė: STRATA

16 A Royal Irish Academy Discussion Paper on Science Advice in Ireland and Europe (2020). Prieiga internetu: https://www.ria.ie/sites/default/files/ria_discussion_paper_on_science_advice_in_ireland_and_europe.pdf

17 A Royal Irish Academy Discussion Paper on Science Advice in Ireland and Europe (2020). Prieiga internetu: https://www.ria.ie/sites/default/files/ria_discussion_paper_on_science_advice_in_ireland_and_europe.pdf

Jeigu pasirenkama struktūra su Vyriausiuoju mokslo patarėju ir ministerijų moksliniais patarėjais, tokio modelio pritaikymo Lietuvoje privalumai ir trūkumai galėtų būti:

Privalumai	Trūkumai
Yra atsakingas tinklo koordinatorius (Vyr. mokslo patarėjas), užtikrinantis mokslo patarėjų tinklo veikimą, esant Vyriausybės poreikiui gauti mokslu grįstus patarimus.	Rizika, kad pateikti patarimai bus naudojami selektyviai, siekiant legitimuoti politinius sprendimus.
Išplečiamas atsakingųjų už suteiktus patarimus ratas, kadangi sprendimai dėl patarimų teikimo priimami tinkle bendru sutarimu.	Rizika, kad užsitęs patarimų teikimo procesas siekiant bendro tinklo sutarimo (pozicijų derinimas gali užtrukti ilgiau, nei tai darytų vienas asmuo).
Praplečiamas galimų įgyvendinti funkcijų sąrašas, pvz. užtikrinamas ir įgyvendinamas MTEPI politikos formavimo ir įgyvendinimo procesų ministerijose koordinavimas.	Atskirų mokslo patarėjų darbų ministerijose ir darbų tinkle suderinamumo problemos (pvz. darbo laiko ar kitų resursų skyrimas užduočių atlikimui ir pan.).
Užtikrinami veikiantys mechanizmai MTEP rezultatų panaudojimui šakinių ministerijų politinių sprendimų priėmimo procesuose.	Didesni finansiniai kaštai mokslo patarėjų ministerijose pareigybėms steigti, nei įdarbinant vieną vyriausiąjį mokslinį patarėją.
Galimybė sustiprinti bendradarbiavimą tarp ministerijų sprendžiant tarpsektorinius klausimus	MTI bendruomenės (ir visuomenės bendrai) nepasitikėjimas pozicijas užimančių asmenų nešališkumu, teikiamų patarimų skaidrumu.
Galimybė koordinuotai atstovauti šalį MTEPI klausimais užsienyje ministerijų ir Vyriausybės lygmeniu.	Rizika, kad bus nelengva rasti tinkamų kandidatų pozicijoms užimti.
Galimybė užtikrinti nuoseklesnį ir tikslingesnį ministerijų bendradarbiavimą su MTI bendruomene.	

Rengė: STRATA

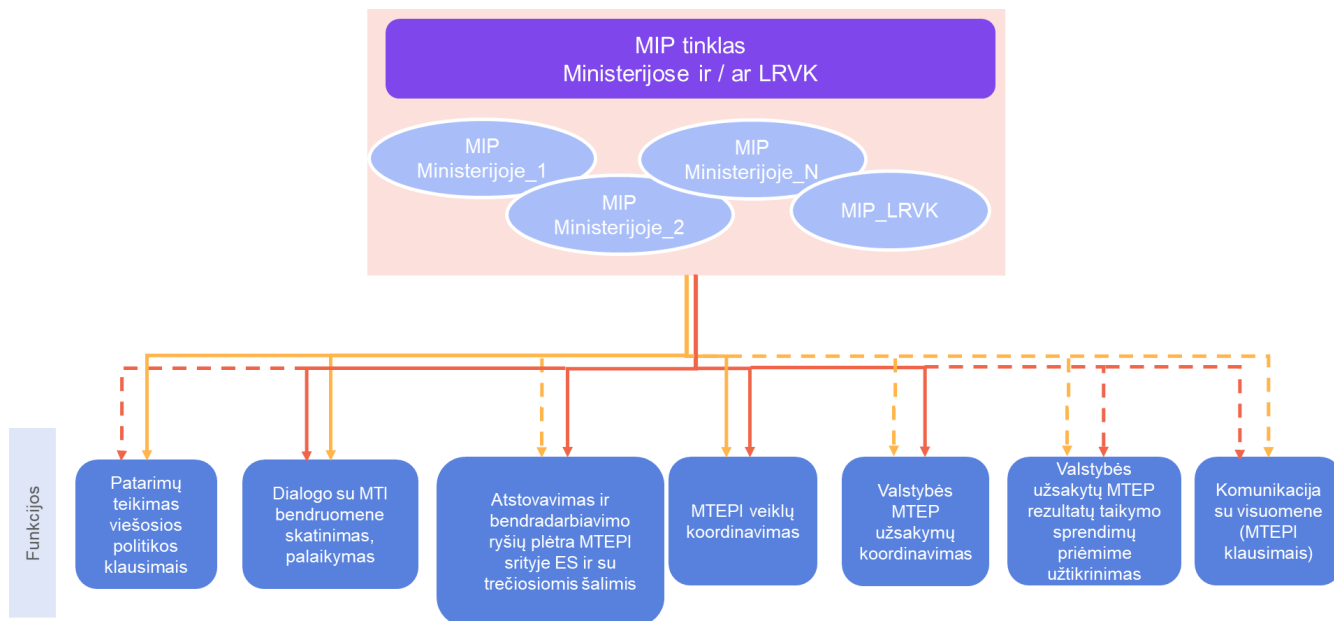
Jeigu pasirenkama struktūra tik su ministerijų mokslo patarėjais, tokio modelio pritaikymo Lietuvoje privalumai ir trūkumai galėtų būti:

Privalumai	Trūkumai
Praplečiamas galimų įgyvendinti funkcijų sąrašas, pvz. užtikrinamas ir įgyvendinamas MTEPI politikos formavimo ir įgyvendinimo procesų ministerijose koordinavimas.	Rizika, kad pateikti patarimai bus naudojami selektyviai, siekiant legitimuoti ministerijos politinius sprendimus MTEPI srityje.
Užtikrinami veikiantys mechanizmai MTEP rezultatų panaudojimui šakinių ministerijų politinių sprendimų priėmimo procesuose.	Rizika, kad nesant telkiančių veiksmų, tarpsektorinis bendradarbiavimas gali būti vangus.
Galimybė sustiprinti bendradarbiavimą tarp ministerijų sprendžiant tarpsektorinius klausimus.	Atskirų mokslo patarėjų darbų ministerijose ir darbų tinkle suderinamumo problemos (pvz. darbo laiko ar kitų resursų skyrimas užduočių atlikimui ir pan.).
Galimybė koordinuotai atstovauti šalį MTEPI klausimais užsienyje ministerijų lygmeniu.	Didesni finansiniai kaštai mokslo patarėjų pareigybėms steigti, nei įdarbinant vieną vyriausią mokslo patarėją.
Galimybė užtikrinti nuoseklesnį ir tikslingesnį ministerijų bendradarbiavimą su MTI bendruomene.	Rizika, kad bus nelengva rasti tinkamų kandidatų pozicijoms užimti.
Lankstus atsakomybių pasiskirstymas tinkle.	

Rengė: STRATA

Atsižvelgiant į modelių privalumus ir trūkumus, svarstyti mokslo ir inovacijų pareigūnų ir jų tinklo modelis Lietuvoje galėtų būti siejamas su paskutiniąja alternatyva, kuomet būtų steigiamos tik tokių pareigūnų ministerijose (ir / ar) LRVK pozicijos, tačiau neįtvirtinama Vyriausiojo mokslo ir inovacijų pareigūno pozicija (žr. 2 pav.). Siūlomas modelis leistų **praplėsti galimų įgyvendinti MIP funkcijų sąrašą, neapsiribojant tik patarimų teikimu**, bet ir užtikrinant koordinuotą MTEPI politikos formavimą ir įgyvendinimą atskirose ministerijose / LRVK bei tarp institucijų. Taip pat būtų **sustiprinamas bendradarbiavimas tarp ministerijų sprendžiant tarpsektorinius klausimus** (pvz., įgyvendinant LR Vyriausybės (toliau – LRV) programoje numatytas reformas, misijas ir kt.). Kadangi modelis tik pradėdamas įgyvendinti ir nėra nusistovėjusių veikimo praktikų, reikėtų pirmiausia leisti pareigūnams atrasti vertės kūrimo veikimo modelius priimančiose institucijose. Įsitvirtinus ir perpratus veikimo lauką, būtų galima svarstyti ir apie hierarchinį veikimo modelį (su vyriausiuoju pareigūnu). Tai, jog hierarchine tvarka susiklosčiusių saitų tarp MIP ministerijose, **MIP tinklo nariai galėtų lanksčiai pasiskirti atsakomybes** pagal svarstomą, koordinuojamą tarpsektorinį/ tarpsritinį viešosios politikos klausimą.

2 pav. Svarstyto mokslo ir inovacijų pareigūnų ir jų tinklo modelio Lietuvoje schema*

* - Rodyklių paaiškinimai:
 → Galima pagrindinė MIP ministerijoje funkcija;
 - - - → Galima papildoma MIP ministerijoje funkcija;
 → Galima pagrindinė tinklo funkcija;
 - - - → Galima papildoma tinklo funkcija.

Rengė: STRATA

3.1.1. Mokslo ir inovacijų pareigūnai ministerijose, LRVK

Šioje dalyje pateikiamas galimų MIP, įdarbinamų institucijose (ministerijose ir / ar LRVK) funkcijų sąrašas. Sąrašas pateikiamas išskiriant galimas pagrindines ir papildomas MIP funkcijas, tačiau **rekomenduojama** įgyvendinant priemonę galutinį MIP funkcijų rinkinį derinti atsižvelgiant į kiekvienos MIP pozicijas steigiančios institucijos poreikius.

3 lentelė. Mokslo ir inovacijų pareigūno pozicija ministerijoje, LRVK

Paskirtis:	MTEPI politikos formavimo ir įgyvendinimo procesų ministerijoje, LRVK kuravimas		
Kaip inicijuojamos užklausos:	Kiekviena institucija (ministerija, LRVK) formuoja savo metinę darbotvarkę mokslo ir inovacijų pareigūnui dirbančiam joje		
Galimos MIP ministerijoje, LRVK funkcijos	<ul style="list-style-type: none"> • remiantis mokslinėmis žiniomis, sustiprinti taikomas įrodymais grįsto valdymo praktikas; • koordinuoti MTEPI veiklas institucijos viduje ir tarptautiniame lygmenyje ministerijos veikimo lauke; • atstovauti institucijai MTEPI srityje ES ir trečiojoje šalyje; • aktyvinti bendradarbiavimo kultūrą MTEPI klausimais institucijos viduje, tarp sektorių ministerijų bei MTI bendruomenės; • Atstovavimas ir bendradarbiavimo ryšių plėtra MTEPI srityje ES ir su trečiosiomis šalimis; • Komunikacija su visuomene MTEPI klausimais; 		
Laukiami rezultatai:	<ul style="list-style-type: none"> • ilgalaikės ir trumpalaikės institucijos MTEPI strategijos formavimas ir įgyvendinimas yra koordinuotas, efektyviai organizuojami institucijos MTEPI užsakymai bei tikslingai yra panaudojamos jiems skirtos lėšos; • užtikrinami mechanizmai, kad institucijos užsakytų MTEPI veiklų rezultatai būtų pritaikomi viešosios politikos formavimo ir įgyvendinimo procesuose; • efektyviai užtikrinamas užsakytų MTEPI rezultatų viešinimas; • Institucijos atstovavimas MTEPI klausimais tarptautiniuose susitikimuose yra efektyviai koordinuotas. 		
Kam atsiskaito:	Viceministrui, Vicekancleriui arba struktūrinio padalinio vadovui	Kur įdarbintas:	Ministerijos, LRVK struktūriniame padalinyje / Nepavaldus struktūriniame padalinyje

Rengė: STRATA

Toliau 4 lentelėje pateikiamas galimų funkcijų detalizavimas išskiriant kokios užduotys galėtų būti formuojamos MIP bei kokių rezultatų galima būtų tikėtis tokias užduotis įgyvendinus.

4 lentelė. Galimų MIP funkcijų išplėtimas*

Funkcija	Užduotys	Laukiami rezultatai
MTEPI rezultatų taikymo sprendimų priėmimo užtikrinimas	<p>→ Teikti MTEPI grįstus patarimus, siekiant, kad Ministerijos atstovaujamos srities politikos kūrimas ir įgyvendinimas būtų veiksmingas; (Patarimų teikimas gali būti probleminėmis temomis, kurias aptaria ministerijos vadovybė, bet taip pat turi mandatą inicijuoti ir atkreipti dėmesį į moksliniu požiūriu kitus ministerijos sričiai aktualius iššūkius. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas rezultatams, gautiems per ministerijos, LRVK MTEPI užsakymus);</p> <p>→ Prisidėti prie viešojo sektoriaus inovacijų diegimo Ministerijos atstovaujamoje politikos srityje.</p>	<p>✓ Pateiktos nuomonės ir paaiškinimai yra nepriklausomi, aukštos kokybės, pagrįsti žiniomis ir įrodymais;</p> <p>✓ Ministerijoje, priimant sprendimus, atsižvelgiama į aktualiausius, naujausius, pagrįstus MTEPI rezultatus;</p> <p>✓ Ministerijos užsakytų MTEPI rezultatai veiksmingai taikomi sprendimų formavimo / priėmimo / įgyvendinimo procesuose.</p>
Pagalba formuojant ir įgyvendinant ilgalaikę ir trumpalaikę MTEPI strategiją sektoriinėje ministerijoje	<p>→ Padėti ministerijai nusistatant strateginius MTEPI prioritetus savo valdymo srityje ir / ar pasirengiant MTEPI strategiją ministerijos valdymo srityje;</p> <p>→ Koordinuoti ministerijos MTEPI (metinių ir / ar retesnių) planų rengimą (arba dalyvauti procese) ir juos įgyvendinti bendradarbiaujant su suinteresuotomis šalimis (įskaitant reikalingo MTEPI užsakymų biudžeto planavimą).</p> <p>→ Atstovauti ministerijai formuojant tarpstritinius (apimančius kelių ministerijų valdymo sritis) strateginius MTEPI prioritetus ir / ar rengiant tarpstritines MTEPI strategijas;</p> <p>→ Koordinuoti ministerijos dalyvavimą tarpstritinių MTEPI (metinių ir / ar retesnių) planų rengime (arba dalyvauti procese) ir juos įgyvendinti bendradarbiaujant su suinteresuotomis šalimis (įskaitant reikalingo MTEPI užsakymų biudžeto planavimą).</p>	<p>✓ Ministerija patvirtino strateginius MTEPI prioritetus savo valdymo srityje ir jų įgyvendinimas yra vykdomas koordinuotai;</p> <p>✓ Ministerijos valdymo srities MTEPI planai leidžia įgyvendinti strateginius ir / ar trumpo laikotarpio tikslus. Planai buvo parengti laiku, tinkamai ir laikantis geros suinteresuotų šalių dalyvavimo praktikos;</p> <p>✓ MTEPI užsakymams įgyvendinti reikalingos ministerijos / valstybės / užsienio ar pan. lėšos yra numatytos ministerijos / valstybės strategijoje ir biudžete.</p> <p>✓ Ministerijos patvirtino bendrus (tarpstritinius) strateginius MTEPI prioritetus ir jų įgyvendinimas yra vykdomas koordinuotai;</p> <p>✓ Ministerijų bendri (tarpstritiniai) MTEPI planai leidžia įgyvendinti strateginius ir / ar trumpo laikotarpio tikslus. Planai buvo parengti laiku, tinkamai ir laikantis geros suinteresuotų šalių dalyvavimo praktikos;</p> <p>✓ Bendriems (tarpstritiniams) MTEPI užsakymams įgyvendinti reikalingos ministerijų / valstybės / užsienio ar pan. lėšos yra numatytos ministerijų / valstybės strategijoje ir biudžete.</p>
MTEPI užsakymų ministerijoje koordinavimas	<p>→ Dalyvauti/organizuoti identifikuojant ministerijos MTEPI poreikį, identifikuoti poreikiui atliepti tinkamiausias priemones bei suplanuoti reikalingus finansavimo resursus;</p> <p>→ Organizuoti MTEPI užsakymus bendradarbiaujant su suinteresuotomis šalimis;</p> <p>→ Prisidėti prie inovatyvių viešųjų pirkimų proceso organizavimo.</p>	<p>✓ Užsakomų MTEPI uždaviniai yra gerai apgalvoti, atitinka ministerijos poreikius, strateginius planus ir yra suderinti su įvairiomis suinteresuotomis šalimis;</p> <p>✓ Ministerijos MTEPI užsakymų įgyvendinimas yra profesionaliai organizuotas, įskaitant stebėseną, ataskaitų teikimą, vertinimą, rezultatų perdavimą, panaudojimą ir viešinimą;</p> <p>✓ Ministerijos biudžetas, panaudotas MTEPI užsakymams, buvo panaudotas efektyviai;</p> <p>✓ Kaip MTEPI užsakovė ministerija yra reikli ir profesionali.</p>
Dialogo su nacionaline MTI bendruomene skatinimas, palaikymas	<p>→ Skatinti ir palaikyti komunikaciją bei dialogą tarp Ministerijos ir MTEPI veiklas įgyvendinančių nacionalinių institucijų, tyrėjų, verslo atstovų;</p> <p>→ Skatinti ir palaikyti komunikaciją bei dialogą tarp Ministerijos ir MTEPI veiklas skatinančių / finansuojančių nacionalinių institucijų, verslo subjektų, NVO ir pan.;</p> <p>→ Planuoti ir organizuoti Ministerijos nacionalinį bendradarbiavimą MTEPI srityje su kitomis viešojo, privataus, nepelno institucijų sektoriaus institucijomis, įstaigomis, organizacijomis, asociacijomis ir pan.;</p>	<p>✓ Veikia bendradarbiavimo su MTI bendruomene tinklas, su kuriuo vyksta sistemingas formalus ir neformalus bendravimas ir prireikus yra sudaryti bendradarbiavimą įtvirtinantys susitarimai;</p> <p>✓ Ministerija MTEPI klausimais yra tinkamai atstovaujama nacionalinėse komisijose, tarybose, darbo grupėse ir pan.</p>

	→ Pagal savo kompetenciją dalyvauti nacionalinių MTEPI srities komisijų, tarybų, darbo grupių ir pan. veiklose.	
Atstovavimas ir bendradarbiavimo ryšių plėtra MTEPI srityje ES ir su trečiosiomis šalimis	→ Padėti planuoti ir organizuoti tarptautinį bendradarbiavimą Ministerijos lygiu MTEPI srityje; → Atstovauti Ministerijai ES, EMTE ir kitose tarptautinėse MTEPI bendradarbiavimo iniciatyvose; → Padėti Ministerijai pasirengti dalyvavimui ES, EMTE ir / ar kitose tarptautinėse programose, iniciatyvose; esant poreikiui koordinuoti šį dalyvavimą Ministerijos lygiu.	✓ Didesnis supratimas apie tarptautinį MTEPI bendradarbiavimą, jo galimybes MTEPI klausimais Ministerijos kuruojamoje politikos srityje; ✓ Ministerijos interesai ir pozicija atstovaujami rengiant, įgyvendinant, ES ir / ar kitas tarptautines MTEPI programas, ES komitetų, darbo grupių ar pan. veiklose; ✓ Ministerijos dalyvavimas ES ir / ar kitose tarptautinėse programose rengiamas atsižvelgiant į Ministerijos poreikius ir galimybes; efektyviai koordinuojamas Ministerijos dalyvavimas tokiose programose.
Komunikacija su visuomene MTEPI klausimais	→ Užsakytų MTEPI rezultatų viešinimo užtikrinimas; → Esant poreikiui dalyvauja ar / ir organizuoja informacijos sklaidą, seminarus, konferencijas ir kitas iniciatyvas ar renginius susijusius su Ministerijos kuruojamos politikos srities MTEPI.	✓ Informacija apie Ministerijos planuojamus, įgyvendinamus ir įgyvendintus MTEPI užsakytus yra viešinama atitinkamais Ministerijos komunikacijos kanalais (internetiniame puslapyje, socialiniuose tinkluose ir pan.) bei specializuotuose renginiuose (seminaruose, konferencijose ir pan.); ✓ Atsakymas į pareiškimus, informacijos prašymus, klausimus, susijusius su pareigomis.

* Parengta remiantis užsienio atvejų apžvalga

Rengė: STRATA

3.1.2. Galimos MIP tinklo pagrindinės funkcijos ir sąveikų modeliai

Šioje dalyje pateikiamos galimos MIP tinklo pagrindinių funkcijų alternatyvos. Išskiriama, kad galėtų būti numatoma viena pagrindinė MIP tinklo veiklos kryptis:

- 1 Alternatyva – orientacija į patarimų teikimą viešosios politikos klausimais;
- 2 Alternatyva – orientacija į patarimų teikimą išskirtinai tik MTEPI srities politikos klausimais;
- 3 Alternatyva – orientacija į tarpsektorinių / tarpšritinių MTEPI užsakymų bendrą koordinavimą.

Priklausomai nuo pasirinktos pagrindinės MIP tinklo veiklos krypties, gali kisti laukiami rezultatai ir MIP tinklo sąveikų su LRV / suinteresuotomis Ministerijomis / MTI taryba modeliai. **Rekomenduojama** įgyvendinant priemonę galutinį MIP tinklo funkcijų rinkinį derinti atsižvelgiant į projekto įgyvendintojų pagrindinį tikslą ir lūkesčius MIP tinklui.

5 lentelė. Mokslo ir inovacijų pareigūnų tinklas ir jo įveiklinimo alternatyvos

Paskirtis:	1 Alternatyva	Mokslu grįstų patarimų teikimas visais viešosios politikos klausimais;
	2 Alternatyva	Įrodymais grįstų patarimų teikimas MTEPI politikos formavimo klausimais;
	3 Alternatyva	Tarpšritinės MTEPI politikos formavimo ir įgyvendinimo procesų ministerijose kuravimas.
Kaip inicijuojamos užklausos:	1 Alternatyva, 2 Alternatyva	Vyriausybė / MTI taryba pateikia užklausą problemine tema, kuriai reikia mokslu grįsto patarimo.
	3 Alternatyva	Vyriausybė / MTI taryba / Ministerijos atsižvelgiant į strateginius dokumentus, formuoja metinę darbotvarkę mokslo ir inovacijų pareigūnų tinklui.
Galimos MIP tinklo funkcijos	1 Alternatyva	<ul style="list-style-type: none"> • Mokslu grįstų patarimų teikimas viešosios politikos klausimais; • Bendrų (tarpministerinių) MTEPI užsakymų koordinavimas;
	2 Alternatyva	<ul style="list-style-type: none"> • Patarimų teikimas MTEPI strategijos formavimo klausimais; • Atstovavimas ir bendradarbiavimo ryšių plėtra MTEPI srityje ES ir su trečiosiomis šalimis.
	3 Alternatyva	<ul style="list-style-type: none"> • Bendrų (tarpministerinių) MTEPI užsakymų koordinavimas;
	<i>Nepriklausomai nuo alternatyvų</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Bendradarbiavimo tarp ministerijų MTEPI klausimais skatinimas, palaikymas; • LRV bendradarbiavimo su MTI bendruomene skatinimas, palaikymas; • Komunikacija su visuomene MTEPI klausimais.
Laukiami rezultatai:	1 Alternatyva	<ul style="list-style-type: none"> • viešosios politikos sprendimai yra grindžiami MTEPI įrodymais; • MTEPI grįstų patarimų teikimas, bendradarbiaujant su suinteresuotomis šalimis, yra koordinuotas, efektyviai komunikuojamas politikos formuotojams ir visuomenei;

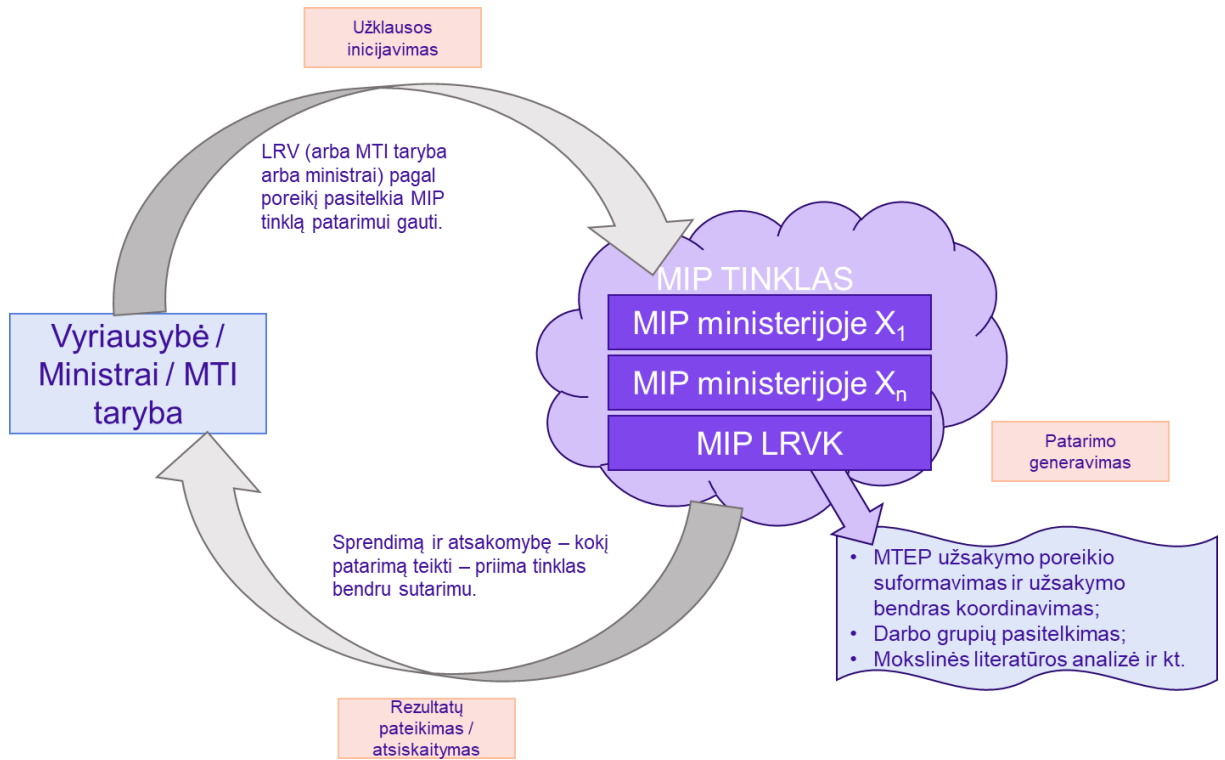
	2 Alternatyva	<ul style="list-style-type: none"> • ilgalaikės šalies MTEPI politikos formavimas ir įgyvendinimas, bendradarbiaujant su suinteresuotomis šalimis, yra koordinuotas, efektyviai komunikuojamas visuomenei; • šalies pozicija MTEPI klausimais tarptautiniame kontekste yra atstovaujama vieningai;
	3 Alternatyva	<ul style="list-style-type: none"> • ilgalaikės ir trumpalaikės Vyriausybės lygmens (tarpsritinės) MTEPI strategijos formavimas ir įgyvendinimas yra koordinuotas, efektyviai organizuojami Vyriausybės lygmens (tarpsritiniai) MTEPI užsakymai bei tikslingai yra panaudojamos jiems skirtos lėšos; • užtikrinami mechanizmai, kad Vyriausybės lygmens (tarpsritinių) užsakytų MTEPI veiklų rezultatai būtų pritaikomi viešosios politikos formavimo ir įgyvendinimo procesuose; • efektyviai užtikrinamas užsakytų tarpsritinių MTEPI rezultatų viešinimas.
Kam atsiskaito už atliktus darbus:		Vyriausybei / Ministrams / MTI tarybai

Rengė: STRATA

Galimų MIP tinklo veikimo modelių (priklausomai nuo pasirinktos alternatyvos) vizualizacijos pateiktos 3 pav. ir

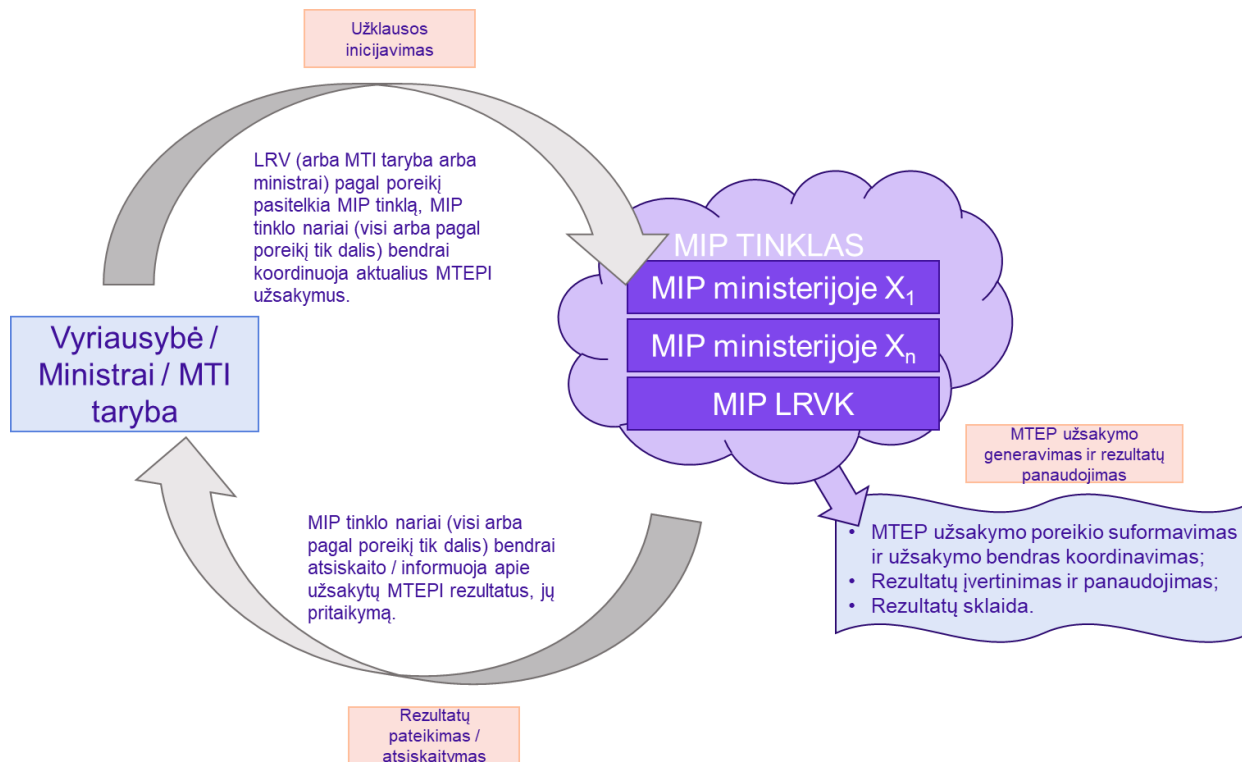
4 pav.

3 pav. MIP tinklo veikimo modelis taikytinas tiek 1 Alternatyvos ir 2 Alternatyvos atveju

Rengė: STRATA

4 pav. MIP tinklo veikimo modelis taikytinas 3 Alternatyvos atveju

Rengė: STRATA

3.1.3. Galimi reikalavimai MIP pareigas užimantiems asmenims

Šioje dalyje pateikiamas galimų reikalavimų MIP, įdarbinamų ministerijose ir / ar LRVK, kandidatams sąrašas. Sąrašas pateikiamas atsižvelgiant į galimas pagrindines ir papildomas MIP funkcijas, tačiau **rekomenduojama** įgyvendinant priemonę galutinį reikalavimų kandidatams, siekiantiems užimti MIP pozicijas, rinkinį derinti atsižvelgiant į kiekvienos MIP pozicijas steigiančios institucijos poreikius.

6 lentelė. Galimi reikalavimai MIP pareigas užimantiems asmenims*

Pagrindinės MIP kompetencijos ir patirtis	Išsilavinimas	<ul style="list-style-type: none"> Pageidautina daktaro laipsnis arba jo įgijimas greitu metu (pavyzdžiui, numatant alternatyvią galimybę, kad kandidatui iki doktorantūros studijų pabaigos būtų likę ne daugiau nei 2 metai).
	Darbo patirtis	<ul style="list-style-type: none"> ne mažiau kaip 4 metų MTEPI įgyvendinimo patirtis (gali būti įskaitomas doktorantūros studijų laikotarpis); Projektų įgyvendinimo ir/ar administravimo ir komandos valdymo patirtis; tarptautinio bendradarbiavimo savo kompetencijos srityje patirtis; darbo MTEPI įgyvendinančioje institucijoje patirtis ir akademinės bendruomenės atitinkamoje srityje žinojimas; Darbo valstybės institucijoje patirtis (privalumas); projektų iš ES struktūrinių fondų įgyvendinimo ar/ir administravimo patirtis (privalumas).
	Kalbos įgūdžiai	<ul style="list-style-type: none"> Lietuvių – C1; Užsienio kalba C1 (Pageidaujama anglų kalba).
Įgūdžių ir žinių, reikalingų tarnybinėms pareigoms atlikti išplėstinis sąrašas	MTEPI srities klausimų išmanymas ir analitiniai įgūdžiai	<ul style="list-style-type: none"> išsamios / ekspertinio lygio žinios apie MTEPI srities funkcionavimą, aktualias tendencijas; labai geras nacionalinės MTEPI politikos išmanymas; labai geros žinios apie ES MTEPI politiką ir veiklą (ES mokslinių tyrimų programos ir kt.); puikūs tyrimų planavimo įgūdžiai (tyrimo dizaino kūrimas, tyrimo biudžeto planavimas ir kt.); puikūs duomenų analizės įgūdžiai, įskaitant įvairių tyrimo metodų išmanymą; supratimas kaip naudoti ateities įžvalgų ir horizonto skenavimo technikas; tarpsritinių tyrimų išmanymas ir gebėjimas veikti ne tik savo disciplinos rėmuose;

		<ul style="list-style-type: none"> • gebėjimas identifikuoti inovacijų, verslumo ir verslo plėtros galimybes; • gebėjimas identifikuoti MTEPI rezultatų pritaikymo galimybes siekiant ekonominių ir / ar socialinių tikslų;
	Planavimo įgūdžiai	<ul style="list-style-type: none"> • strateginio planavimo įgūdžiai; • komandinio darbo įgūdžiai; • mokėjimas planuoti savo darbą ir nustatyti prioritetus;
	Komunikaciniai įgūdžiai:	<ul style="list-style-type: none"> • gebėjimas sukurti partneryste grįstus ryšius, suburti autoritetingų asmenų tinklus ar grupes; • viešojo kalbėjimo įgūdžiai; • gebėjimas bendrauti su įvairiomis visuomenės grupėmis; • rašymo įgūdžiai; • patirtis atstovaujant organizaciją (taip pat ir tarptautiniu mastu);
	Teisės aktų ir viešojo sektoriaus veikimo principų išmanymas	<ul style="list-style-type: none"> • bendros žinios apie LR Konstituciją (įskaitant pagrindines teises ir laisves), administracinę teisę, viešojo administravimo organizavimą, valstybės tarnybą reglamentuojančius teisės aktus ir atitinkamus darbo įstatymus; • žinios apie ES institucijas, struktūrą ir teisinę sistemą bei jos įgyvendinimą, žinios apie ES sprendimų priėmimo procesą, gebėjimas naudotis ES informacijos šaltiniais; • geros žinios apie projektų valdymą, įskaitant ES struktūrinių fondų naudojimą; • geras ministerijos ir jos valdymo srities išmanymas; • gerai išmanyti kompetencijos srities nacionalinius teisės aktus ir reglamentus; • supratimas kaip valstybės tarnyboje veikia hierarchijos ir galios tinklai ir kaip jie gali daryti įtaką sprendimų priėmimui; pvz. gebėjimas numatyti galimus svertus / paskatas, kurios sužadintų politikos formuotojų dėmesį siūlomoms idėjoms ar pan.
Rekomenduojamos asmeninės savybės	Gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti	<ul style="list-style-type: none"> • komandinio darbo įgūdžiai; • derybų įgūdžiai; • gebėjimas užmegzti ir palaikyti santykius, pagrįstus profesionalumu, atsižvelgiant į šalių interesus ir bendrą interesą; • gebėjimas dalytis reikalinga informacija, išreikšti savo nuomonę bei prireikus pateikti grįžtamąjį ryšį; • atvirumas, tolerancija;
	Analitiniai gebėjimai	<ul style="list-style-type: none"> • gebėjimas tinkamai analizuoti situacijas, galimybes ir informaciją (bendro vaizdo matymas); • gebėjimas numatyti veiksmų pasekmes ir efektyviai spręsti problemas; • gebėjimas susieti sektorines žinias su kitomis susijusiomis sritimis; • gebėjimas nustatyti prioritetus ir pamatyti alternatyvas; • gebėjimas susieti ilgalaikius ir trumpalaikius planus; • gebėjimas apibendrinti;
	Orientacija į pasiekimus	<ul style="list-style-type: none"> • nepriklausomumas; • ambicingumas ir atsakomybės už savo sritį prisiėmimas; • iniciatyvumas, kūrybiškumas; • ryžtas kurti ir įgyvendinti naujus sprendimus; • gebėjimas priimti sprendimus; • savarankiškumas; • pareigos ir teisingumo jausmas; • disciplinuotumas, sistemingumas; • efektyvus laiko planavimas;
	Kitos savybės:	<ul style="list-style-type: none"> • tikslumas, sąžiningumas; • lojalumas ir orientacija į valstybės interesus; • gebėjimas įveikti stresines situacijas ir išlikti subalansuotam;

* Parengta remiantis užsienio atvejų apžvalga

Rengė: STRATA

3.1.4. MIP įdarbinimas ministerijose, LRVK

Šioje dalyje pateikiamas galimas ministerijų, LRVK poreikis MIP pozicijų steigimui; siūlymai dėl galimo MIP pavaldumo institucijose bei ŠMSM planai pozicijų steigimui. **Rekomenduojama** įgyvendinant priemonę galutinį pozicijų skaičių, pavaldumą, vietą institucijų struktūrose derinti atsižvelgiant į kiekvienos MIP pozicijas steigiančios institucijos poreikius ir reikalavimus priemonės įgyvendinimui.

3.1.4.1. Galimas MIP pavaldumas ir vieta ministerijos, LRVK struktūroje

Galimi struktūriniai padaliniai, kuriuose galėtų būti įdarbinami MIP:

Alternatyva 1. Nepriskirtas padaliniui, tačiau prieinantis prie strateginio planavimo veiklų;

Alternatyva 2. Strateginio planavimo skyriuje.

Pareigūnas galėtų būti atskaitingas viceministras (vicekanclerius LRVK atveju) arba struktūrinio padalinio (pvz. departamento vadovu). **Rekomenduotina** leisti priimančiai ministerijai, LRVK nuspręsti dėl MIP pozicijos institucijoje.

ŠMSM planuojant NKL ir RRF lėšų panaudojimą, MIP pozicijų steigimui suplanavo preliminarų lėšų poreikį ir planuojamų steigti MIP etatų skaičių:

Pavyzdžiui, Estijoje mokslo patarėjai įdarbinami struktūriniuose padaliniuose (pvz., Švietimo ir mokslo ministerijoje - Analizės departamente; Aplinkos ministerijoje - Biudžeto ir strategijos departamente; Kultūros ministerijoje - Strateginio planavimo ir inovacijų departamente; Žemės ūkio ministerijoje - MTEP departamente; Ekonomikos reikalų ir komunikacijos ministerijoje - Ekonominės plėtros departamente; Finansų ministerijoje - Plėtros departamente; Vidaus reikalų ministerijoje - Strategijos ir plėtros departamente; Socialinių reikalų ministerijoje - Analizės ir statistikos departamente.

7 lentelė. ŠMSM planuojamas preliminarus lėšų poreikis MIP pozicijų steigimui

Planuojamų įsteigti MIP etatų skaičius:	15
Jiems būtų skirta:	
Darbo užmokesčiai	2,8 mln. €
Darbo vietų įrengimui	30 tūkst. €,
Komandiruotėms	30 tūkst. € (5 metams 1 pareigūnui po 6 komandiruotes),
Ekspertinėms paslaugoms, vykdančioms tiesioginę veiklą	110 tūkst. €
Administravimo išlaidos	30 tūkst. €

ŠMSM duomenys, 2021

3.1.4.2. Sėkmės prielaidos veiksmingam MIP modelio veikimui Lietuvoje

Projekto sėkmei užtikrinti svarbus kolegialus bendradarbiavimas tarp ŠMSM, įdarbinančių MIP institucijų (ministerijų, LRVK) ir projekto koordinatoriaus viso projekto įgyvendinimo metu (pradedant nuo asmenų įdarbinimo į MIP pareigybes, MIP funkcijų, galimų reikalavimų kandidatams ir kt. sąrašų derinimo ir pritaikymo prie individualių institucijų poreikių, baigiant bendrą MIP tinklo veiklą, galimo projekto tęstinumo užtikrinimo ir kt. klausimais). Numatant ministerijai, LRVK reikalingas MIP funkcijas, svarbu laikytis pagrindinės nuostatos, kad negalima MIP funkcijų papildyti jų kitomis – nesusijusiomis su MTEPI klausimais – funkcijomis. Taip pat svarbus momentas yra užtikrinti galimybes MIP pareigybes užimantiems asmenims stiprinti kompetencijas. Pačioje pradžioje turėtų būti ruošiamas žmogus pozicijai, sudarytos sąlygos (pvz., mokymai) padėti MIP suprasti veikimo lauką. Šalia to, svarbu, jog MIP įgyvendinant savo funkcijas labiau įsitrauktų ir prisidėtų prie sinergijos ir suderinamumo su kitomis valstybės MTEP užsakymo priemonėmis, tokiomis kaip reikminiai tyrimai, didesnio biudžeto valstybės MTEP užsakymo priemonės (pvz., kaip anksčiau nacionalinės mokslo programos), užtikrinimo.

Išmoktos pamokos iš Estijos 2011–2015 m. bandomojo mokslo patarėjų projekto, kuriame dalyvavo Sveikatos ir Aplinkosaugos ministerija:

- Patarėjo/pareigūno vieta ministerijos hierarchijoje turi suteikti prieigą prie strateginio planavimo.
- Ministerijos turi bent jau iš dalies prisidėti prie finansavimo.
- Mokslo patarėjui yra būtina turėti akademinio darbo patirtį ir gerai pažinti savo krypties mokslo bendruomenę.
- Skatinti bendradarbiavimą tarp ministerijos ir MTEP institucijų.
- Skatinti bendradarbiavimą tarp ministerijų sprendžiant visuomenės iššūkius.
- Skatinti žiniomis ir įrodymais grįstą viešąją politiką.
- Įtraukti ministerijas ir ES MTEP finansavimo programavimą.

Šaltinis: 2020-06-12 dėl gerosios patirties dalijimosi dėl mokslo pareigūnų dirbtuvių pranešimas „Design and implementation of the ERDF funding programme for strategic R&D – scientific councillors and supporting actions (Estonian example)“

3.1.4.3. Tikėtina sėkmingo MIP ir jų tinkle veikimo nauda

Vertinant MIP projekto sėkmę, rekomenduotina atkreipti dėmesį, kiek pasikeitę žemiau išvardinti aspektai nuo MIP įdarbinimo pradžios:

1. Bendradarbiavimas tarp ministerijų sprendžiant tarpsektorinius klausimus; bendradarbiavimas tarp ministerijų ir MTEP tyrimus įgyvendinančių (viešojo sektoriaus ir privačių) institucijų sprendžiant socialinius, ekonominius ar kt. iššūkius nacionaliniu ir tarptautiniu mastu; viešosios politikos sričių stebėseną ir analizę; rengiamų svarbiausių nacionalinių strateginių dokumentų kokybę);
2. Veiksmų dėl mokslo ir inovacijų plėtros koordinavimas, įžvalgų dėl mokslo ir inovacijų politikos plėtros teikimas atsakingoms ministerijoms, MTI tarybai; informacijos sklaida, ryšių su suinteresuotomis institucijomis palaikymas;
3. Tarptautinis MTEPI bendradarbiavimas, jo plėtra;
4. MTEP finansavimas iš sektoriinių ministerijų.

Rekomenduotina apsibrėžti rodiklius, kurie vertinant galėtų būti taikomi bendrai programai ir / arba individualiems MIP. Galimų rodiklių pavyzdžiai pateikiami 8 lentelė.

8 lentelė. Galimų MIP veiklos sričių ir rezultatų matavimo rodiklių pavyzdžiai

MIP veiklos sritis	Potencialūs rodikliai
Padidėjęs viešojo sektoriaus subjektų MTEPI užsakymų apimtys	Inovacinių pirkimų, kuriuos inicijuoja ministerija, skaičius; Pateiktų paraiškų reikminiams tyrimams skaičius; Finansuotų reikminių tyrimų skaičius.
Aktyvesnis ministerijų dalyvavimas valstybės MTEP užsakymo priemonių planavime, rezultatų panaudojime	Pateiktų pasiūlymų dėl mokslinių tyrimų temų/krypčių, kurių rezultatai prisidėtų prie ministerijos strateginiame plane įvardintų veiklos prioritetų įgyvendinimo, skaičius.
Efektyvesnis ministerijų įsitraukimas į programos „Europos Horizontas“ priemones (misijas ir partnerystes)	Sukoordinuotų nacionalinių paraiškų skaičius tarptautiniuose kvietimuose „Europos Horizonte“, kai pagrindinis pareiškėjas turi būti ministerija arba jos deleguota įstaiga.

Rengė: STRATA

Projekto sėkmę taip pat indikuotų ministerijų, LRVK ketinimai išlaikyti pareigybę projektui pasibaigus.

3.1.4.4. Ministerijų ir LRVK situacija ir pasirengimas priimti pareigūnų

Ministerijų, LRVK MTEPI funkcijų įgyvendinimo analizė, atskleidė, kad poreikis MIP yra nevienodas, ne visoms institucijoms vienodai aktualus. Vienose institucijose esama išplėtotų MTEPI klausimus sprendžiančių struktūrinių padalinių (ŠMSM, ŽŪM, EM, EIM, KAM), kitose institucijose atskiri padaliniai MTEPI klausimais nėra įsteigti, tačiau esama atsakingų už šią sritį arba susijusių su šia sritimi specialistų (pvz., SADM, SM, SAM, LRVK, VRM). Tačiau esama ir tokių ministerijų, kuriose MTEPI srities klausimų sprendimas nėra aiškiai išskirtas kaip funkcija ar jų rinkinys, kuris būtų priskirtas konkrečiam specialistui ar jų grupei (žr. priedo „MIP poreikis LRV institucijose“ 12 pav.). Siekiant įsteigti MIP pozicijas ministerijose, LRVK, **rekomenduotina** atsižvelgti į šią nevienodą situaciją ir kiekvienu individualiu atveju kartu su atitinkama institucija derinti poreikį ir galimybes priimti MIP, prie institucijos situacijos derinti galimas MIP funkcijas.

Kalbantis su institucijų atstovais buvo išskiriami tam tikri teigiami tokios pozicijos steigimo aspektai, kaip pavyzdžiui, MIP galėtų prisidėti didinant institucijų informuotumą apie MTEP sritį (rastųsi daugiau žinojimo institucijų viduje apie ŠMSM, EIM koordinuojamas politikos sritis, MTEP iniciatyvas, MTEP užsakymų priemones), skatinant aktyvesnį įsitraukimą ir institucijų atstovavimą MTEP klausimais, prisidedant prie institucijų strateginių dokumentų rengimo ir pan. (žr. priedo „MIP poreikis LRV institucijose“ 13 pav.). Taip pat, kalbantis su institucijų atstovais buvo pastebėta, kad steigiant tokias pareigybes svarbu, kad MIP nebūtų užkraunamos kitos papildomos funkcijos, nesusijusios su MTEP klausimais; taip pat svarbu subalansuoti MIP funkcijas ir jų skaičių, kad MIP pareigas įgyvendinantis asmuo galėtų jas visas tinkamai ir veiksmingai įgyvendinti. Per mažų išteklių MIP pareigybių steigimui ir jų veiklų įgyvendinimui skyrimas taip pat matomas kaip iššūkis (žr. priedo „MIP poreikis LRV institucijose“ 13 pav.).

3.2. Siūlymai dėl MIP projekto įgyvendinimo etapų ir veiklų įgyvendinimo alternatyvų

Siekiant sklandžiai įsteigti MIP pareigybes ministerijose, LRVK bei užtikrinti tinkamą šios priemonės įgyvendinimą, 9 lentelėje pateikiami projekto įgyvendinimo etapai, išskiriamos svarbiausios veiklos ir galimos jų įgyvendinimo alternatyvos.

9 lentelė. Galimi MIP projekto įgyvendinimo etapai ir veiklų įgyvendinimo alternatyvos

Etapas	Veiklos	Veiklos įgyvendinimo alternatyvos	
1. Projekto tikslo viešinimas tikslinei auditorijai	Mokslo ir inovacijų pareigūnų (toliau – MIP) projekto ir dalyvavimo jame sąlygų pristatymas ministerijoms, LRVK	Alternatyva 1	Organizuoja ir pristato: Projekto koordinatorius (toliau – PK) ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM).
		Alternatyva 2	Organizuoja ir pristato: ŠMSM (jei šiuo metu nėra paskirto PK).
2. Inicijavimas	MIP poreikio pagrindimas	Alternatyva 1	Institucijos (ministerijos, LRVK), kurios nori dalyvauti, teikia paraišką, kurioje pagrindžia MIP poreikį.
		Alternatyva 2	Visos institucijos (ministerijos, LRVK) teikia paraiškas, kuriose pagrindžia MIP poreikį. Pastaba: Estijoje ministerijoms buvo leidžiama pasirinkti, ar turėti mokslo pareigūną, ar ne.
	Pagrindinių MIP kompetencijų/patirties sąrašo parengimas	Pagrindinių MIP kompetencijų/patirties sąrašo parengimas	
	Pareigybės aprašymo (funkcijų, atsakomybių, reikalavimų kandidatams) parengimas	Alternatyva 1	Parengia PK derindamas su kiekviena dalyvausiančia institucija (ministerija, LRVK).
		Alternatyva 2	Parengia dalyvausianti institucija (ministerija, LRVK).
	MIP konkurso paskelbimas ir atranka (gali būti tiek vidinis, tiek atviras, tačiau jis turi būti viešas)	Alternatyva 1	Pirmuosius metus atranką skelbia labiausiai pasirengusios institucijos (ministerijos, LRVK). Atrankos procedūroje dalyvauja PK.
		Alternatyva 2	Visos institucijos (ministerijos, LRVK), organizuoja atrankas. Atrankos procedūroje dalyvauja PK.
	MIP įdarbinimas	Alternatyva 1	Pareigūnas pasirašo sutartį su PK. Įdarbinančioje institucijoje (ministerijoje, LRVK) jam suteikiama darbo vieta. Darbo vietos sukūrimo išlaidos dengiamos PK. Projekto metu komandiruotės išlaidos dengiamos PK.
Alternatyva 2		Pareigūnas pasirašo sutartį su įdarbinančia institucija (ministerija, LRVK), kurioje jam suteikiama darbo vieta. Darbo vietos sukūrimo išlaidos dengiamos PK. Projekto metu komandiruotės išlaidos dengiamos PK ir ministerijos. <u>Pastaba: Įdarbinimas ministerijos struktūroje padėtų tvirtesnius pamatus pareigybės nuolatiniam įtvirtinimui.</u>	
3. Įgyvendinimas	Metinių tikslų, užduočių įvardijimas	Alternatyva 1	Įdarbinusioji institucija (ministerija, LRVK) drauge su MIP suderina metinių tikslų sąrašą. Juo pasidalina su PK. MIP supažindinamas su projekte numatytais finansinėmis galimybėmis veiklai.
		Alternatyva 2	Procedūra vyksta institucijoje (ministerijoje, LRVK) numatyta tvarka. MIP supažindinamas su projekte numatytais finansinėmis galimybėmis veiklai.
	Projekte išsikeltų rodiklių stebėseną	PK	
3.1. Tinklo koordinavimas	Reguliarių susitikimų organizavimas, siekiant pasidalinti išskylančiais bendrais iššūkiiais, gerųjų praktikų vykdant savo veiklą pasidalijimu	PK	
	Kompetencijų kėlimo programos sudarymas ir įgyvendinimas	PK yra atsakingas už mokymų/stažuočių programos sudarymą. Ją parengia išklaudydamas MIP, ministerijų poreikius ir finansuoja programą pagal projekte numatytas lėšas. Priklausomai nuo poreikio PK gali pasitelkti kitas viešojo sektoriaus agentūras mokymams organizuoti, pvz.: STRATA dėl įrodymais grįstos politikos įrankių, Inovacijų agentūra dėl inovatyvių viešųjų pirkimų.	
	Dalyvavimo tarptautinėse MTEP iniciatyvose planavimas	Alternatyva 1	PK surenka informaciją iš MIP dėl dalyvavimo poreikio tarptautiniuose susitikimuose, atsižvelgia į Lietuvos mokslo tarybos planus tarptautinėje erdvėje, sudaro metinį dalyvavimo planą, finansuoja komandiruotes MIP.
		Alternatyva 2	Komandiruotes į institucijos (ministerijos, LRVK) veikimo lauke vykstančius tarptautinius susitikimus organizuoja ir finansuoja pati institucija.
		Alternatyva 1	Susitikimus organizuoja PK, pakviestas Mokslo ir inovacijų tarybos sekretorių.

	Bendrai iškylančių ministerijoms aktualių ir MTEPI priemonėmis spręstinių temų identifikavimas, aptarimas, sprendimų paieška	Alternatyva 2	Kartą per pusmetį susitikimus tokiu tikslu organizuoja Mokslo ir inovacijų tarybos sekretoriatas.
	MTEPI iniciatyvų (pvz, kaip į misijas orientuotų programų) įgyvendinimo koordinavimas		Mokslo ir inovacijų tarybos sekretoriatas sudaro darbo grupes, į kurias įtraukia atitinkamų institucijų (ministerijų, LRVK) MIP.
4. Priemonės peržiūra ir tobulinimas	Vidurio laikotarpio projekto peržiūra, išmokyti pamokų įvardinimas, priemonės tobulinimo pasiūlymas	Alternatyva 1	STRATA PK užsakymu.
		Alternatyva 2	PK
	MIP priemonės tęstinumo planavimas, likus 1 m. iki projekto pabaigos		PK surenka iš institucijų (ministerijų, LRVK) poreikį/norą tęsti priemonę. PK drauge su šakinėmis ministerijomis, LRVK inicijuoja žingsnius priemonės tęstinumui užtikrinti.

Rengė: STRATA

Išvados ir rekomendacijos

- Siūloma steigti mokslo ir inovacijų pareigūno pareigybę ministerijose, LRVK, atliepiančią kiekvienos priimančios institucijos situaciją, kadangi institucijų parengtumas priimti pareigūną yra nevienodas, taip pat institucijose yra skirtingas jau vykdomų su MTEP susijusių funkcijų centralizavimas.
- Remiantis kitų šalių praktika svarbu, kad MIP pareigūnas turėtų mokslinio darbo patirties (įprastai tai užtikrina mokslo daktaro laipsnio turėjimas). Pareigūnas turėtų užtikrinti mokslo sistemos bei viešosios politikos sistemos integraciją, todėl išankstinis viešosios politikos planavimo, įgyvendinimo, teisėkūros išmanymas būtų privalumas.
- Rekomenduojama, jog pagrindinės MIP funkcijos priimančioje institucijoje turėtų būti: MTEPI veiklų koordinavimas institucijos viduje, mokslinėmis žiniomis įrodymais grįstų/informuotų praktikų taikymo stiprinimas, bendradarbiavimo kultūros MTEPI klausimais institucijos viduje, tarp sektorių ministerijų bei MTI bendruomenės aktyvinimas.
- Rekomenduojama, kad pagrindinės MIP tinklo funkcijos taip pat turėtų apimti mokslinėmis žiniomis įrodymais grįstų/informuotų praktikų taikymo stiprinimą, bendradarbiavimo kultūros tarp valstybės institucijų bei MTI bendruomenės aktyvinimą, o taip pat tarpsektorinės MTEPI politikos formavimo ir įgyvendinimo procesų kuravimą. Taip pat svarbu MIP kompetencijų plėtra ir dalinimasis gerąja praktika, tad MIP tinklaveika tą galėtų padėti užtikrinti.
- MIP sėkmingai veiklai atlikti turi būti užtikrinta sinergija ir suderinamumas su kitomis valstybės MTEP užsakymo priemonėmis, tokiais kaip reikminiai tyrimai, didesnio biudžeto valstybės MTEP užsakymo priemonės (pvz., kaip anksčiau nacionalinės mokslo programos).
- MIP nepriklausomumui ir veiksmingam funkcijų įgyvendinimui užtikrinti reikia sudaryti sąlygas, kad jis/ji būtų įdarbintas / bendradarbiautų su strateginiu planavimu susijusiame padalinyje, būtų atskaitingas viceministru/vicekancleriui.
- Remiantis užsienio šalių praktika¹⁸, MIP tinklas galėtų pasirūpinti mokslų grįstų patarimų principų gaires, kuriomis užtikrintų vienodą supratimą ir standartą dėl to, kaip turi būti teikiami mokslu grįsti patarimai, užtikrinamas jų nepriklausomumas.
- Projekto koordinatoriaus, kuris turėtų užtikrinti sklandų projekto administravimą, turi prisidėti prie sklandesnės pareigūno integracijos priimančioje institucijoje. Projekto koordinatorius turi būti atsakingas už pareigūnų gerosios praktikos, bendrų iššūkių sprendimo dalijimosi platformos sukūrimą, kompetencijų kėlimo programos sudarymą ir įgyvendinimą. Taip pat projekto koordinatorius turėtų užtikrinti MIP tinklo vertės kūrimą.

18 Keli pavyzdžiai, kuriais būtų galima remtis:

- Jungtinės Karalystės pavyzdžiai: (1) Mokslinių patarimų, teikiamų vyriausybei, principai: <https://www.gov.uk/government/publications/scientific-advice-to-government-principles/principles-of-scientific-advice-to-government>;
- (2) Mokslinių patarimų komitetų praktikos kodeksas: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/278498/11-1382-code-of-practice-scientific-advisory-committees.pdf;
- (3) Mokslinių ir inžinerinių patarimų panaudojimo formuojant politiką gairės: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/293037/10-669-gcsa-guidelines-scientific-engineering-advice-policy-making.pdf;
- ES pavyzdžiai: (1) Nepriklausomų ekspertų grupės ataskaita apie mokslinius patarimus Europos politikai sudėtingame pasaulyje: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/groups/sam/ec_rtd_sam-scientific-advice_092019.pdf;
- (2) JRC parengtas vadovas apie tai, kaip tinkamai panaudoti mokslo žinias formuojant politiką: <https://ec.europa.eu/jrc/communities/en/community/evidence4policy/document/science-policy-handbook>;
- EBPO pavyzdys: (1) Leidinys apie mokslinių patarimų naudojimą kuriant politiką https://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/scientific-advice-for-policy-making_5js331jcpwb-en

Priedai

Mokslo patarėjai užsienio šalyse¹⁹

Jungtinė Karalystė

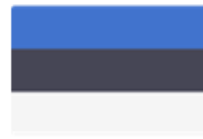
1 Vyriausiasis mokslo patarėjas
vyriausybėje

Mokslo patarėjai: 15
departamentuose; 8 kitose
valstybės institucijose; 1
vyriausiasis pasiuntinys mokslo
tarptautiškumo klausimais

Airija

1 Vyriausiasis mokslo
patarėjas vyriausybėje
(+ Airijos mokslo fondo
generalinis direktorius)

Estija

14 mokslo patarėjų
ministerijose ir 1
Vyriausybės
kanceliarijoje

Nyderlandai

5–11 asmenų
Vyriausybės politikos
mokslo taryba (+ 28
asm. biuras)

Izraelis

14 (kiekvienoje
ministerijoje po biurą ar
atstovą)
(+forumas)

Australija

1 Vyriausiasis
mokslininkas
vyriausybėje (+ biuras)

Naujoji Zelandija

1 Vyriausiasis ministro
pirmininko mokslo
patarėjas (+ jo biuras) +
vyriausiųjų mokslo
patarėjų forumas (19
narių)

Indija

1 Vyriausiasis mokslo
patarėjas vyriausybėje
(+ biuras)

Kanada

1 Vyriausiasis mokslo patarėjas
vyriausybėje (+ biuras)

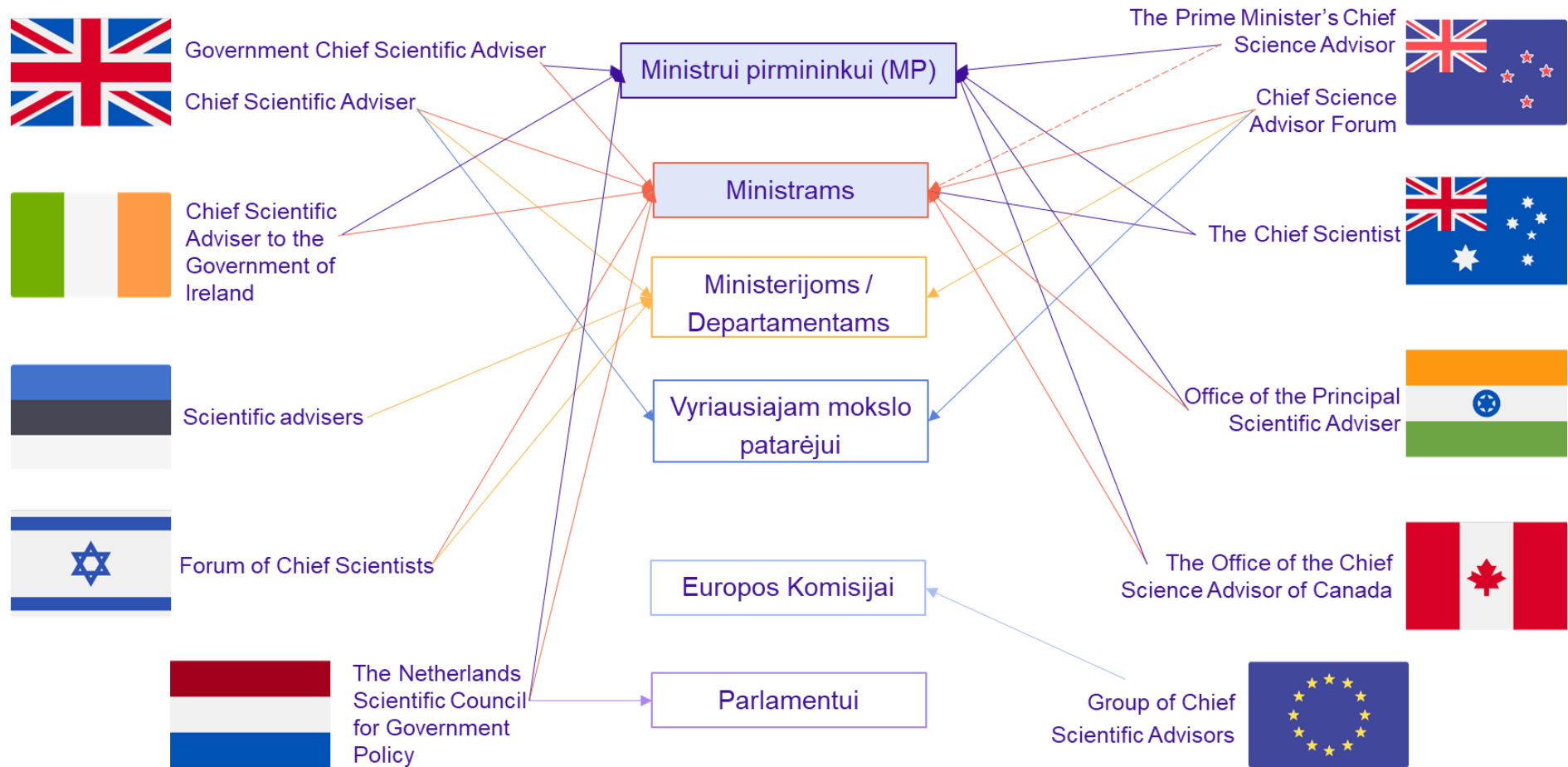
Europos Komisija

7 Vyriausiųjų mokslo
patarėjų tinklas EK

* - 2018 m. VMP iniciatyva pradėtas steigti
mokslo patarėjų tinklas: pareigybės buvo
pradėtos steigti tokiose institucijose kaip
Kanados Kosmoso Agentūra (Canadian
Space Agency) ar Nacionalinėje mokslo
taryboje (National Research Council).

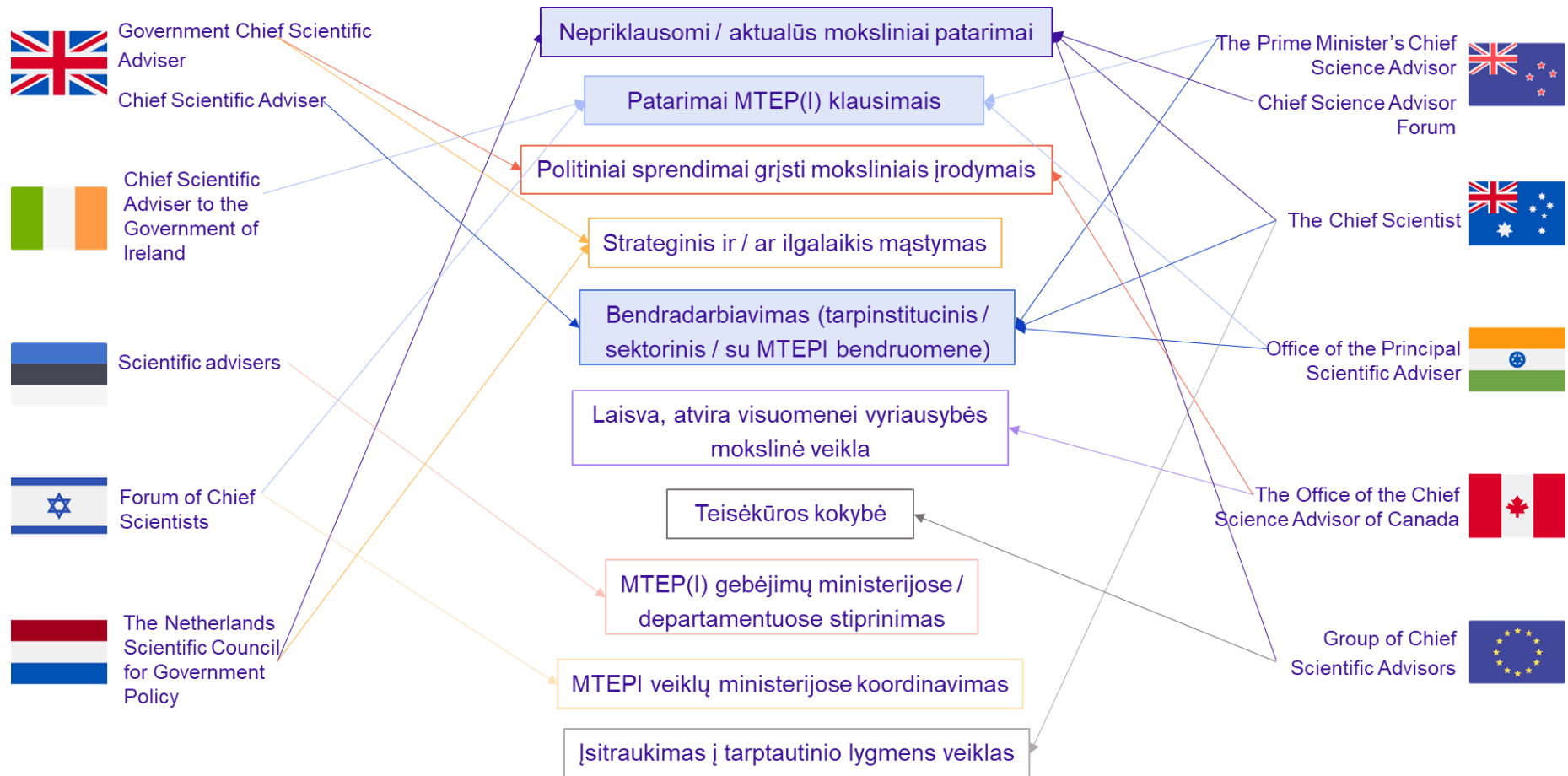
¹⁹ Vėliavų paveikslėlių šaltinis: <https://www.flaticon.com/authors/freepik>

5 pav. Mokslo patarėjai pataria*

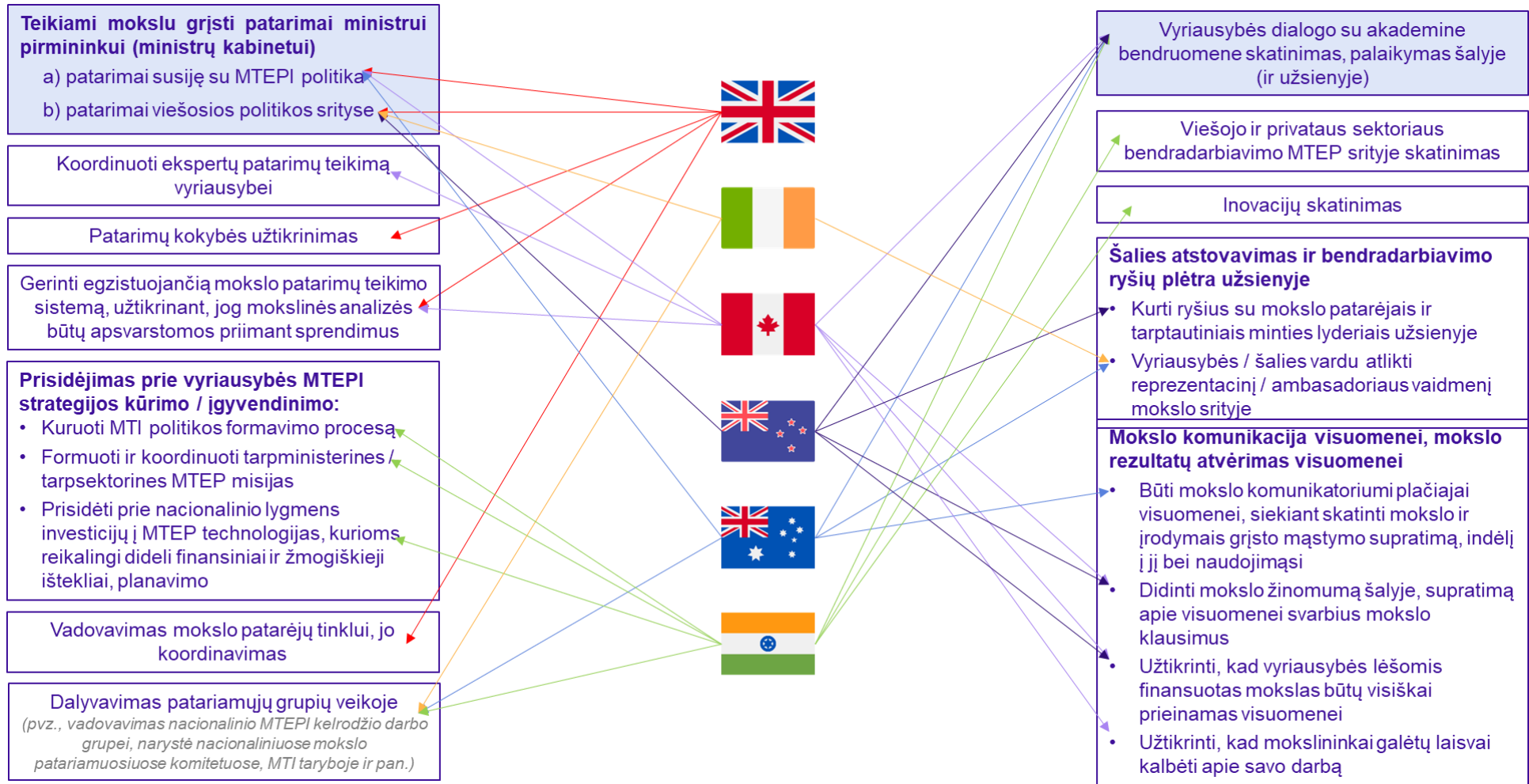
* - Paryškintas žydra spalva kategorijos laukelis – ten, kur daugiausia sueina rodyklių.

6 pav. Mokslo patarėjų tikslai*

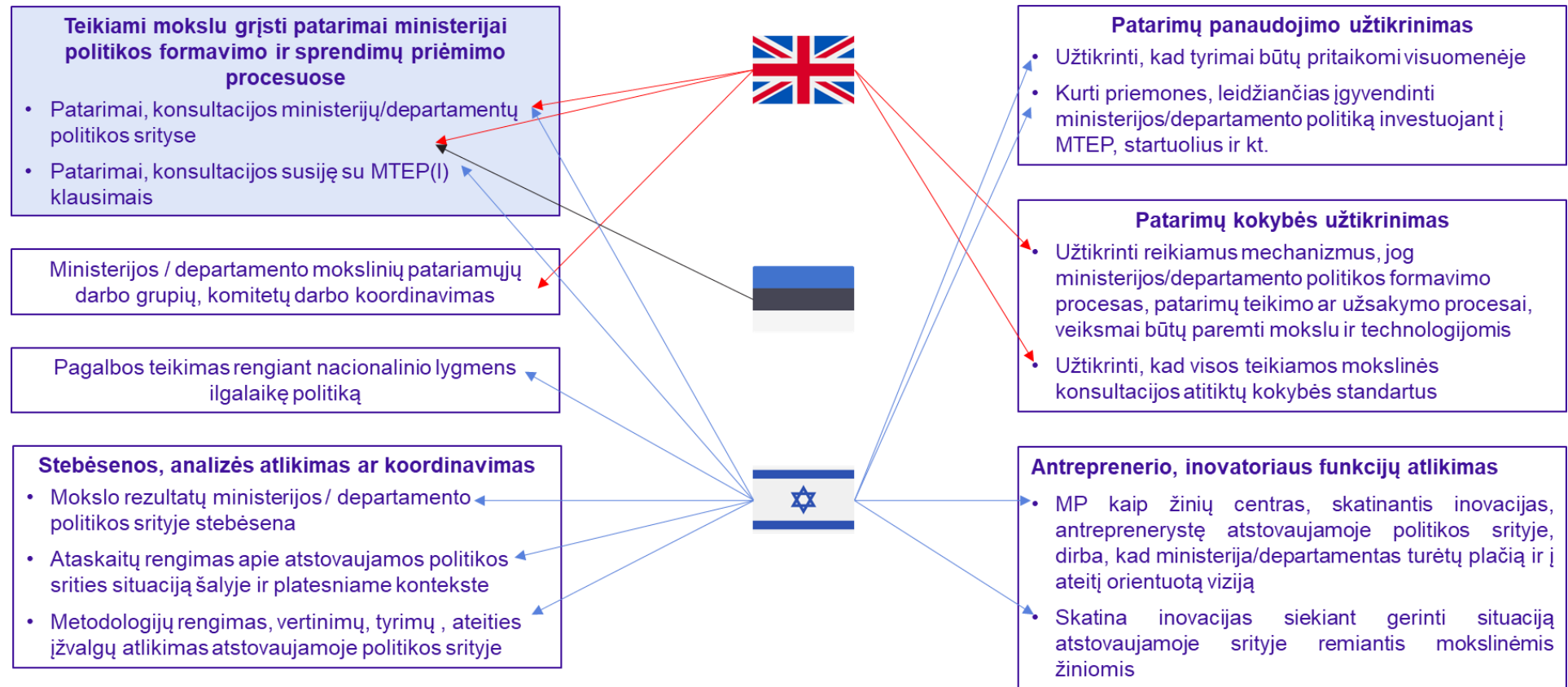
* - Paryškintas žydra spalva kategorijos laukelis – ten, kur daugiausia sueina rodyklių.

7 pav. Vyriausiojo mokslo patarėjo funkcijos*

* - Paryškintas žydra spalva kategorijos laukelis – ten, kur daugiausia sueina rodyklių.

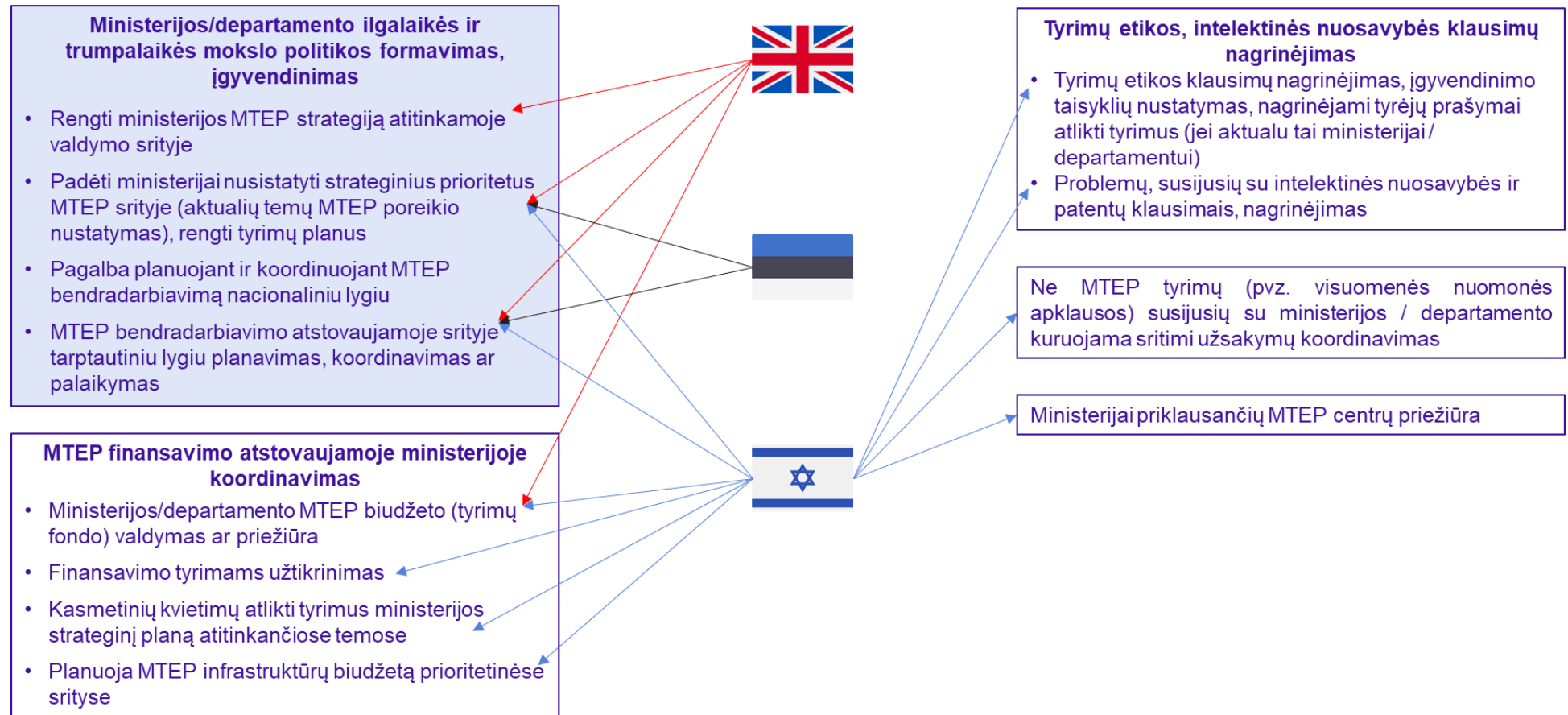
8 pav. Patariamoji funkcija politikos formavimo ir įgyvendinimo klausimais*,**

* - Paryškintas žydra spalva kategorijos laukelis – ten, kur daugiausia sueina rodyklių.

** - Funkcijos įgyvendinamos pagal ministerijos poreikį – vienoje gali būti įgyvendinama, o kitoje nebūtinai.

9 pav. MTEP užsakymų koordinavimo funkcijos*,**

* - Paryškintas žydra spalva kategorijos laukelis – ten, kur daugiausia sueina rodyklių.

** - Funkcijos įgyvendinamos pagal ministerijos poreikį – vienoje gali būti įgyvendinama, o kitoje nebūtinai.

10 pav. MTEPI interesų atstovavimo ir komunikacijos funkcijos*,**

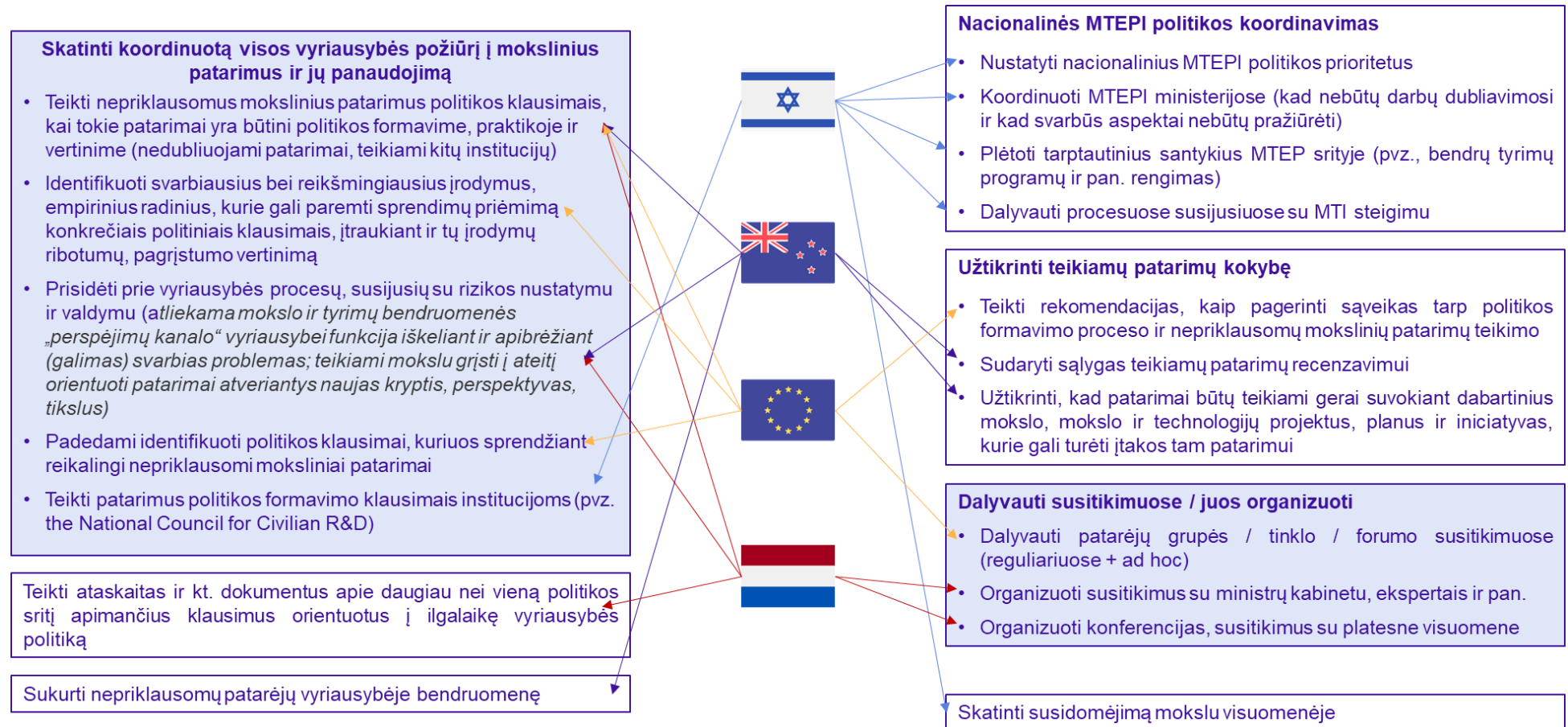

* - Paryškintas žydra spalva kategorijos laukelis – ten, kur daugiausia sueina rodyklių.

** - Funkcijos įgyvendinamos pagal ministerijos poreikį – vienoje gali būti įgyvendinama, o kitoje nebūtinai.

Rengė: STRATA

11 pav. Mokslo patarėjų tinklų (forumų) funkcijos*

* - Paryškintas žydra spalva kategorijos laukelis – ten, kur daugiausia sueina rodyklių.

Mokslo patarėjų užsienio šalyse apžvalga rengta remiantis šiais šaltiniais

Jungtinė Karalystė:

1. <https://www.gov.uk/government/people/patrick-vallance>;
2. <https://www.gov.uk/government/organisations/government-office-for-science/about>;
3. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/461352/gs-15-32-go-science-next-5-years.pdf
4. <https://www.gov.uk/government/groups/chief-scientific-advisers>
5. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/856166/chief-scientific-advisers-and-their-officials-an-introduction.pdf

Airija:

1. <https://www.c-s.ie/>
2. <https://www.sfi.ie/about-us/chief-scientific-adviser-/about/>

Estija:

1. <https://www.etag.ee/en/funding/applied-research-funding/support-for-sectoral-rd/scientific-councillors-at-the-ministries-and-the-government-office-rita-3/>
2. Adojaan, M. ir Otsus, O. [pristatymas 2020-06-12] Design and implementation of the ERDF funding programme for strategic R&D – scientific councillors and supporting actions (Estonian example).
3. STRATA. (2021) Estijos Mokslo patarėjų ministerijose pozicijos: medžiaga surinkta remiantis Estijos mokslo patarėjų pareigybių aprašymais ir pozicijomis ministerijų struktūroje: https://mosta-my.sharepoint.com/:w:/g/personal/g_janusevskaite_mosta_lt/EU4yTfv2AppJv54Wc77Flo8B4TAG8wLtI1opKMO6E58hog?e=zclg9Z

Nyderlandai:

1. <https://english.wrr.nl/about-us>

Australija:

1. <https://www.chiefscientist.gov.au/about/the-chief-scientist>;

Naujoji Zelandija:

1. <https://www.pmcsa.ac.nz/who-we-are/our-office/>;
2. <https://www.pmcsa.ac.nz/who-we-are/chief-science-advisor-forum/>;
3. <https://www.pmcsa.ac.nz/what-we-do/publications/>;
4. <https://cpb-ap-se2.wpmucdn.com/blogs.auckland.ac.nz/dist/f/688/files/2020/01/Draft-ToR-for-CSA-Forum-December.docx-2hjvpfm.pdf>.

Izraelis:

1. <https://www.science.co.il/gov/Science-policy.php>;
2. <https://www.science.co.il/gov/Chief-scientists.php>;
3. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/ropr.12295>;
4. https://www.upi.com/Science_News/2006/02/22/Israel-OKs-31-technology-RD-projects/10411140630789/;
5. https://www.defenseworld.net/news/25482/Israel_MoD_to_Invest__56_35M_for_Research_on_Light_Particles__Lasers#.X7diRM0zZPY;
6. <https://www.abc.net.au/radionational/programs/scienceshow/chief-scientist-of-israel/2926066>;
7. https://www.gov.il/en/departments/units/most_chief_scientist;
8. https://www.gov.il/he/departments/units/unit_chief_scientist_bureau;
9. https://www.gov.il/he/departments/Units/Chief_scientist_maya;
10. https://www.gov.il/he/departments/guides/rd_chief_science; CS ataskaitos pvz. https://www.gov.il/BlobFolder/guide/rd_chief_science/he/R_D_2018_acc.pdf;
11. <http://www.sviva.gov.il/English/AboutUs/Pages/ChiefScientist.aspx>;
12. <https://www.health.gov.il/UnitsOffice/PH/Scientist/Pages/default.aspx>;
13. <https://edu.gov.il/sites/ChiefScientist/about/Pages/fields.aspx>;
14. <https://innovationisrael.org.il/about-us>;
15. <https://agriscience.co.il/docs/The%20Office%20of%20the%20Chief%20Scientist%20-%20Agricultural%20Research%20in%20state%20of%20Israel.pdf>.

Indija:

1. <https://www.psa.gov.in/about-us>;
2. <https://www.psa.gov.in/etg>;
3. <https://www.psa.gov.in/stip>;
4. <https://www.psa.gov.in/pm-stiac>.

Kanada:

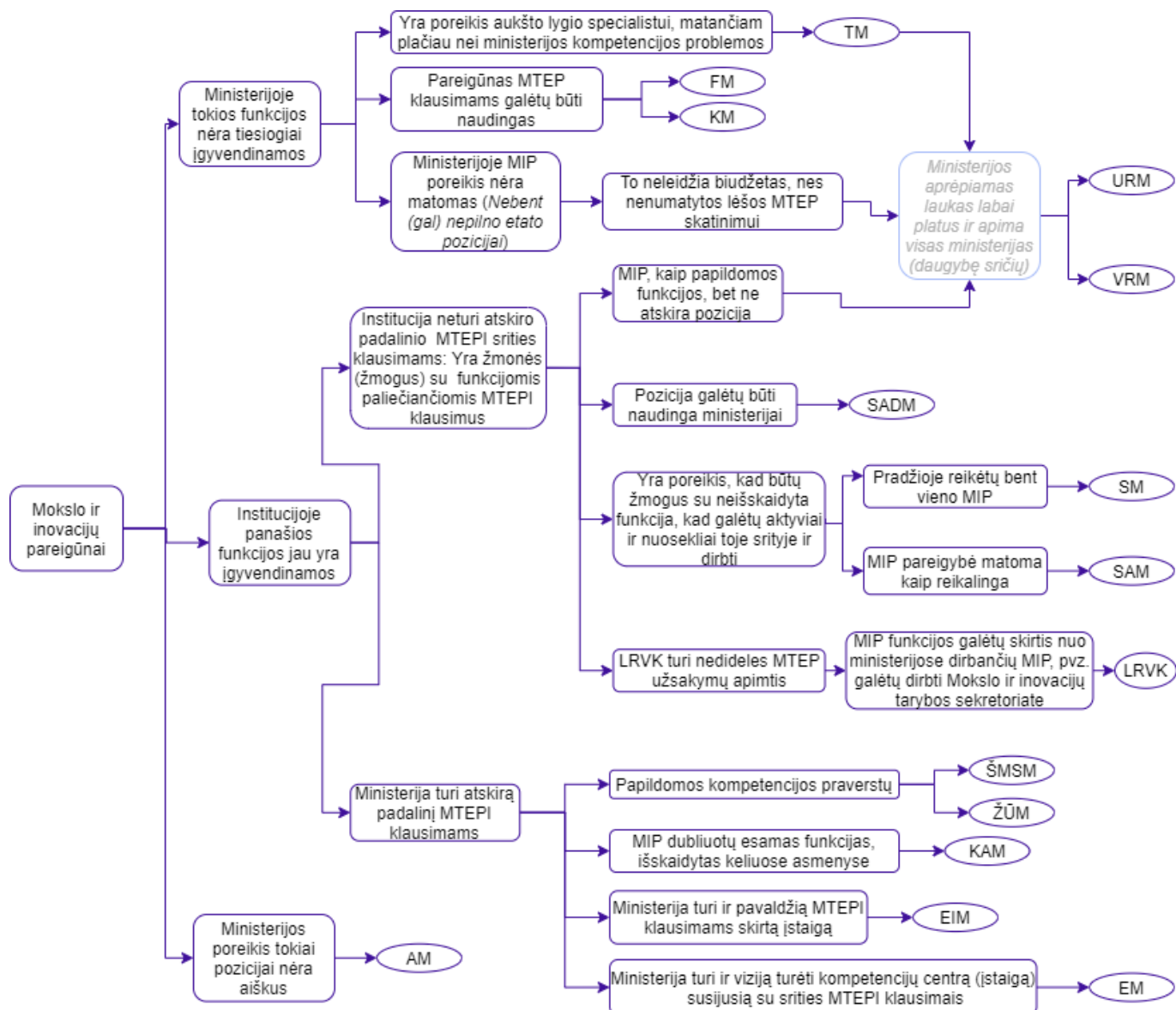
1. <https://pm.gc.ca/en/news/backgrounders/2017/09/26/chief-science-advisor>;
2. http://www.ic.gc.ca/eic/site/063.nsf/eng/h_97667.html;
3. https://www.ic.gc.ca/eic/site/063.nsf/eng/h_97646.html;
4. http://www.ic.gc.ca/eic/site/063.nsf/eng/h_97859.html;
5. [https://www.ic.gc.ca/eic/site/063.nsf/vwapj/OCSA_AnnualReport_2018.pdf/\\$file/OCSA_AnnualReport_2018.pdf](https://www.ic.gc.ca/eic/site/063.nsf/vwapj/OCSA_AnnualReport_2018.pdf/$file/OCSA_AnnualReport_2018.pdf).

Europos Komisija:

1. https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/scientific-support-eu-policies/group-chief-scientific-advisors_en;
2. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d3d43012-5224-11ea-aece-01aa75ed71a1>;
3. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/groups/sam/c_2018_1919_ec_decision_consolidated.pdf (dokumentas apie funkcijas, apmokėjimą, susitikimus ir pan.);
4. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/groups/sam/guidelines_how_sam_produces_scientific_advice.pdf;
5. <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=36491&no=1>;
6. https://www.youtube.com/watch?v=OwALKlo_doA&feature=youtu.be;
7. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/groups/sam/ec_rtd_sam_scientific_advice_092019.pdf.

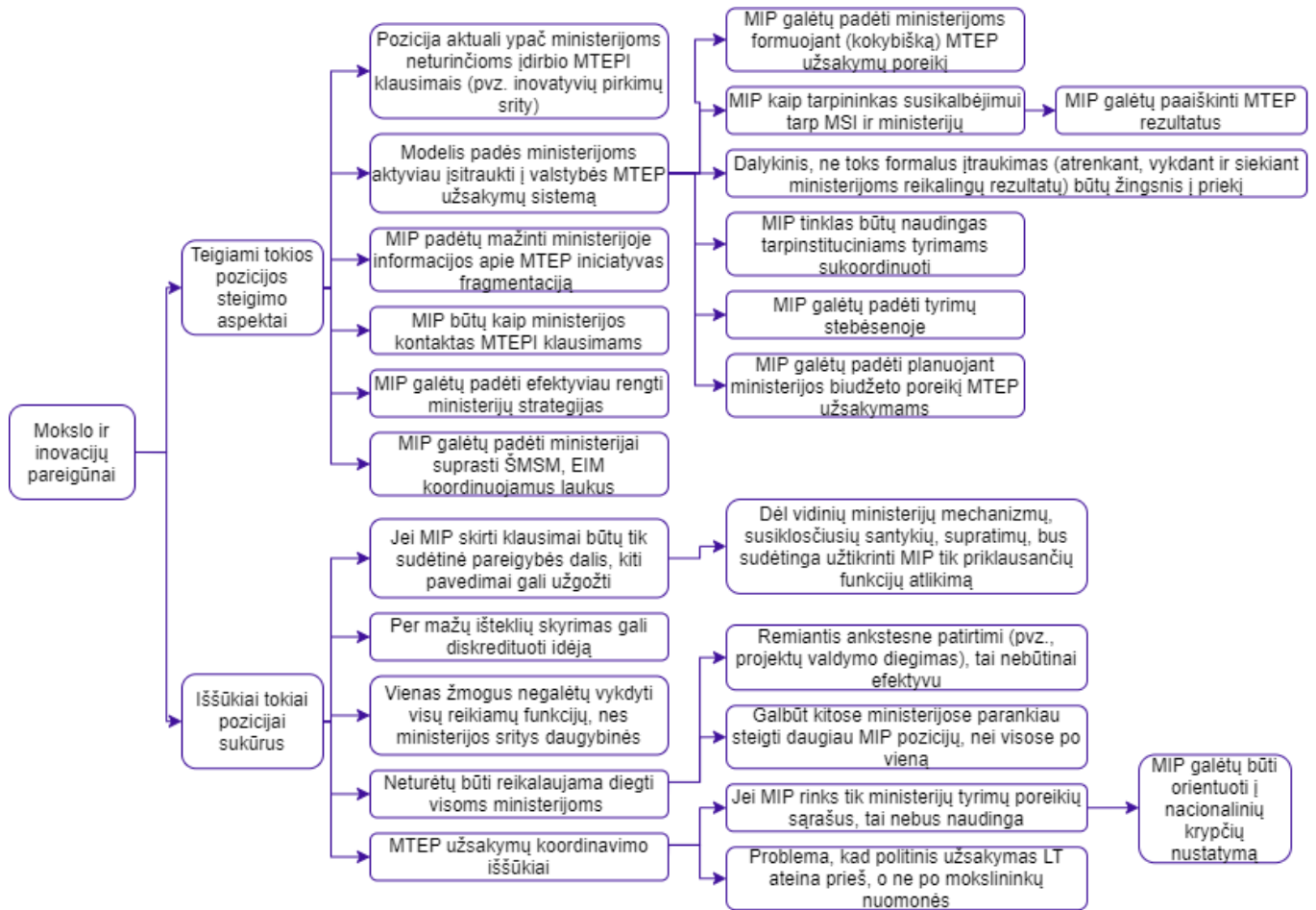
MIP poreikis LRVK institucijose

12 pav. Ministerijų ir LRVK situacija ir pasirengimas priimti pareigūną

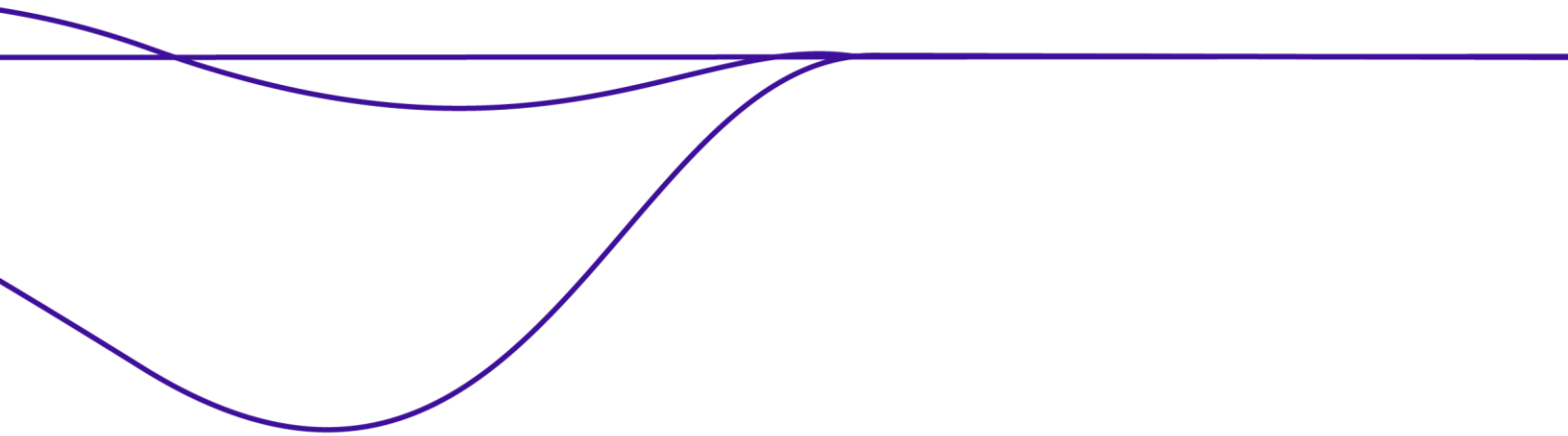

Šaltinis: Interviu su 13-os ministerijų ir LRVK atstovais išrašų analizė [su AM pokalbio suderinti nepavyko] (pokalbiai vykdyti 2021 liepos-rugpjūčio mėn. įgyvendinant tyrimą „Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) užsakymo valstybės poreikiams sistemos peržiūra“). Klausimas: „Kaip Jūs manote, ar ministerijai būtų naudinga turėti žmogų, kurio funkcijos būtų tiesiogiai susijusios su ministerijos MTEP poreikių koordinavimu (užsakymų planavimu, rezultatų panaudojimo užtikrinimu ir pan.)?“. Rengė: STRATA

13 pav. Galimi MIP pozicijos steigimo privalumai ir iššūkiai

Šaltinis: Interviu su 13-os ministerijų ir LRVK atstovais išrašų analizė [su AM pokalbio suderinti nepavyko] (pokalbiai vykdyti 2021 liepos-rugpjūčio mėn. įgyvendinant tyrimą „Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) užsakymo valstybės poreikiams sistemos peržiūra“). Klausimas: „Kaip Jūs manote, ar ministerijai būtų naudinga turėti žmogų, kurio funkcijos būtų tiesiogiai susijusios su ministerijos MTEP poreikių koordinavimu (užsakymų planavimu, rezultatų panaudojimo užtikrinimu ir pan.)?“. Rengė: STRATA

Kuriame pamatus pagrįstiems ir
įžvalgiems viešosios politikos sprendimams